

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Trestný čin maření spravedlnosti

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mgr. Martin MYSLIVEČEK**
Osobní číslo: **R18M0511P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Trestný čin maření spravedlnosti**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Historické konsekvence
2. Důvody legislativní změny
3. Skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti a jeho pojmové znaky
4. Trestný čin maření spravedlnosti vs. právo na obhajobu
5. Reakce odborné veřejnosti a právní praxe
6. Srovnání se zahraniční úpravou

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník komentář. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-807-8
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 418/2011Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. Státní zastupitelství [online]. Wolters Kluwer, 2019 (6)
PROVAZNÍK, Jan. Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení. Bulletin advokacie [online]. 2019 (3)

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **13. května 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. srpna 2022

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Trestný čin maření spravedlnosti** zpracoval samostatně, a že jsem uvedl všechny prameny, ze kterých jsem čerpal.

Praha 23. března 2023

Martin Mysliveček

Obsah

Úvod	1
1. Historické konsekvence a důvody legislativní změny	3
1.1 Historické souvislosti	3
1.2 Důvody změny	5
1.3 Legislativní proces	8
1.3.1 Prvotní návrh	8
1.3.2 Vládní návrh zákona.....	9
1.3.3 Schvalovací proces	12
2. Skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti a jeho pojmové znaky	14
2.1 Základní skutkové podstaty.....	15
2.1.1 Objekt	16
2.1.2 Objektivní stránka	17
2.1.3 Subjekt.....	19
2.1.4 Subjektivní stránka	20
2.2 Jednotlivé pojmové znaky základních skutkových podstat.....	22
2.2.1 Pro účely zahájení řízení nebo v takovémto řízení.....	22
2.2.2 Předložení	23
2.2.3 Podstatný význam pro rozhodnutí.....	24
2.2.4 Padělání či pozměnění důkazního prostředku	26
2.2.5 Korupční jednání pachatele	27
2.2.6 Za účelem spáchání trestných činů.....	29
2.3 Kvalifikované skutkové podstaty	30
2.4 Trestní odpovědnost právnické osoby	34
2.5 Účinná lítost	36
3. Reakce odborné veřejnosti a právní praxe	39
3.1 Postoj České advokátní komory	39
3.2 Další vybrané názory	41
3.3 Statistické údaje.....	43
4. Trestný čin maření spravedlnosti vs. právo na obhajobu	46
4.1 Hledisko materiální obhajoby	46
4.2 Hledisko formální obhajoby	48
4.3 Právo na právní pomoc.....	50
5. Srovnání se zahraniční úpravou	53
5.1 Slovenská republika	53
5.2 Spolková republika Německo	56
5.2.1 Podvod.....	56
5.2.2 Padělání	58

5.2.3 Svádění	60
Závěr.....	62
Resumé	64
Použité zdroje	65

Úvod

Při zvažování nad výběrem tématu své diplomové práce jsem byl od počátku svých úvah přesvědčen o jeho volbě z oblasti trestního práva, jako pro mě nejzajímavější a tedy i nejvhodnější části právního řádu, kterou bych chtěl blíže zkoumat. Důvodem bylo, že toto odvětví práva, ostatně jako převážná část práva veřejného, je mi profesně velmi blízká. Téma trestného činu maření spravedlnosti mě ihned zaujalo, neboť se stále ještě jedná o relativně nový trestný čin, který byl do našeho právního řádu zaveden v roce 2019 a domnívám se, že jde o zajímavou skutkovou podstatu, která zejména v počátku své existence, resp. již v legislativním procesu, vzbudila pozornost u odborné veřejnosti i právní praxe.

Základním cílem mé diplomové práce bude zejména seznámit čtenáře s trestným činem maření spravedlnosti, rozebrat tuto problematiku po teoretické stránce a poukázat na možné problémy při realizaci obhajoby v trestním řízení s ohledem na kolizi cílů. Tak, jako je nesporné, že úkoly obžaloby a obhajoby, jako stran sporu v řízení před soudem, jsou kontradiktorní, lze předpokládat, že i názory na tuto skutkovou podstatu se budou lišit v závislosti na právní profesi. Chtěl bych tedy objektivně a nezaujatě popsat a posoudit tuto trestněprávní oblast a uvést možné pohledy na ní.

V úvodní části práce bych se chtěl nejprve zabývat historickými postupy, které byly užívány v období před implementací trestného činu maření spravedlnosti a dále prvotními impulsy, které vedly k úvahám o trestnosti maření spravedlnosti. Následovat budou návrhy skutkových podstat předmětného trestného činu, které vyústily ve vládní návrh zákona s cílem novelizovat zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Dále bude blíže popsán legislativní proces při schvalování tohoto vládního návrhu a také provedené změny ve skutkové podstatě trestného činu maření spravedlnosti, ze strany poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Na rozdíl od prvotních Zásad pro vypracování, kde je tato problematika uvedena ve dvou bodech jsem se rozhodl tuto sloučit do jednoho, neboť se jedná o vhodnější řešení. Jde totiž o materii blízce související a na sebe přímo navazující, která se v podstatě týká historie, resp. doby před zavedením předmětného trestného činu.

Další část představí aktuální znění skutkové podstaty předmětného trestného činu, popíše její obligatorní znaky a blíže rozebere jednotlivé pojmové znaky. Bude zmíněna rovněž problematika trestní odpovědnosti právnických osob ve vztahu k trestnému činu maření spravedlnosti, přičemž za důležité také považuji připomenout možnosti aplikace institutu účinné lítosti, který v této souvislosti taktéž doznal změny.

Následovat budou některé reakce odborné veřejnosti a právní praxe, zmíním rovněž dostupné statistické údaje týkající se uplatňování této nové skutkové podstaty v praxi. Zde se rovněž jedná o drobnou změnu, kdy na rozdíl od Zásad pro zpracování tento bod předřadím, neboť i zde se jedná o vhodnější a logičtější řešení, ke kterému jsem dospěl při bližším studiu problematiky. Témata jednotlivých kapitol budou takto na sebe lépe navazovat.

Dále se tedy zaměřím na možná úskalí při aplikaci trestného činu maření spravedlnosti v souvislosti s právem na obhajobu, a to obhajobu v materiálním i formálním smyslu. Následně bych chtěl plynule přejít do obecnějšího pohledu, kdy advokát poskytuje právní služby v souvislosti s právem na právní pomoc. Zde mám v úmyslu blíže rozvést svá zjištění a pohledy na ně.

Závěrem se budu věnovat srovnání se zahraniční úpravou trestného činu maření spravedlnosti u našich nejbližších sousedů ve Slovenské republice a Spolkové republice Německo.

1. Historické konsekvence a důvody legislativní změny

V této úvodní části diplomové práce se budu věnovat jednak ne příliš vzdálené historii trestního práva týkající se konkrétní problematiky předkládání padělaných či pozměněných důkazních prostředků v řízení před soudem. Následně pak vyjmenuji a blíže specifikuji důvody, které vedly zákonodárce k tomu, aby v rámci legislativního procesu přistoupil ke změně pohledu na trestnost jednání v této oblasti, na což navazoval legislativní proces, jehož završením došlo k novelizaci trestního zákoníku.

1.1 Historické souvislosti

S určitým zjednodušením lze uvést, že do dubna 2005 bylo trestní právní praxí v některých případech předkládání padělaných či pozměněných důkazních prostředků v řízení před soudem trestně postihováno. Jednalo se o situace, kdy pachatel sebe nebo jiného obohatil tím, že uvedl soud v omyl předložením padělaného či pozměněného důkazu či tímto způsobem využil omylu soudu a způsobil tak na cizím majetku škodu minimálně nikoli nepatrnou. Z uvedeného textu je zřejmé, že se jednalo o majetkový trestný čin podvodu dle § 247 tehdy platného a účinného zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, s účinností nového trestního zákoníku od 1. ledna 2010 je tento trestný čin uveden v ustanovení § 209 trestního zákoníku.

Podstatný obrat v postupech orgánů činných v trestním řízení nastal s vývojem judikatury, o níž se zásadní měrou přičinil Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 28. dubna 2005, spis. zn. 11 Tdo 229/2004, které bylo rovněž publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. 24/2006. Z právní věty vyplývá, že naplnění zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu podvodu spočívajícího v „uvedení někoho v omyl“ nelze spatřovat v tom, že obviněný podal k soudu žalobu, která obsahuje vědomě nepravdivá tvrzení, popřípadě, že podal návrh na vydání směnečného platebního rozkazu, který se opírá o padělanou směnku. Nejvyšší soud tedy dovodil, že soud rozhodující v občanskoprávním řízení o takových podáních nelze pokládat za subjekt, který by mohl být tímto způsobem uváděn v omyl.¹ Zjednodušeně řečeno Nejvyšší soud judikoval, že soud není subjektem, který by bylo možné uvést v omyl tím způsobem, že mu jsou předkládány padělané či pozměněné důkazní prostředky. Z odůvodnění lze mimo jiné dovodit,

¹ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 11 Tdo 229/2004

že Nejvyšší soud se částečně inspiroval judikaturou tzv. první republiky, týkající se možného podání žaloby k soudu na základě vědomě nepravdivých tvrzení v čemž nelze spatřovat spáchání trestného činu podvodu. Zmiňuje zásadu projednací, kterou je ovládáno sporné civilní řízení, na níž stojí výsledek důkazního řízení. Ten je závislý na iniciativně účastníků řízení, kdy se žalovaný může bránit žalobcem vzneseným nepravdivým tvrzením a vyvracet je. Konstatuje rovněž povinnosti soudu zkoumat z hlediska formálních zákonných náležitostí předložené listiny, a tedy zjistit zda není důvod o jejich pravosti pochybovat.

Nejvyšší soud však šel ještě dále a svým rozsudkem spis. zn. 4 Tz 2/2010 ze dne 25. února 2010 rozšířil své předchozí závěry s tím, že z povahy věci není možné uvést soud v omyl ani v řízení nesporném. V tomto konkrétním případě byla judikována nemožnost uvést v omyl notáře, jako soudního komisaře v dědickém řízení, předložením padělaného či pozměněného důkazu. Nejvyšší soud uzavřel, že soud je povinen zjišťovat skutkový stav věci bez důvodných pochybností, a to jak v řízení sporném, tak v řízení nesporném. To z povahy věci vylučuje, aby soud mohl být zařazen mezi osoby, které by mohly být uvedeny v omyl.²

Ve smyslu ustanovení § 1 odst. 4 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, veřejné rejstříky vede soud, pro který se užívá legislativní zkratka rejstříkový soud. Jedná se o obecný soud, resp. příslušný krajský soud. U rejstříkového soudu byla v judikatuře Nejvyššího soudu učiněna výjimka z výše uvedeného obecného pravidla, že soud nelze uvést v omyl. Je tomu tak proto, že v rejstříkovém řízení se neprovádí dokazování s ohledem na lhůty stanovené pro vydání rozhodnutí. Nejedná se o tzv. věcný přezkum neboť řízení je ovládáno principem registračním, který neposkytuje rejstříkovému soudu možnosti, aby tento zjišťoval sporné skutečnosti v takovém rozsahu, jako je tomu v občanském soudním řízení, ať již sporném či nesporném. Při povolování zápisu do rejstříku musí rejstříkový soud posoudit, jestli předložené listiny jsou opravdu listinami o skutečnostech, které mají být do rejstříku zapsány, avšak předmětem přezkumu již nejsou informace, které z nich vyplývají ani to, jakým způsobem byly opatřeny. Z povahy věci také vyplývá, že u rejstříkového soudu dominuje zásada písemnosti, kde se zásadně rozhoduje bez nařízení jednání. I když dokazování, např. v případě pochybností

² Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 4 Tz 2/2010

rejstříkového soudu, není vyloučeno, obsah jeho činnosti se blíží činnosti správního orgánu vykonávajícího funkci soudního orgánu. Na uvedené řízení je tak třeba nahlížet jako na řízení *sui generis*, kde se uplatní odlišné procesní principy.³

Poměrně zajímavé je v tomto ohledu usnesení sp. zn. 5 Tdo 533/2018 ze dne 18. dubna 2019, byť není rozhodnutím meritorním, kterým senát č. 5 trestního kolegia Nejvyššího soudu postoupil projednávanou věc týkající se možnosti uvést soud v omyl velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodnutí. Z tohoto vyplývá, že 5. senát se neztotožnil s předchozí judikaturou a vyslovil svůj názor, že soud v omyl uvést lze.⁴ I když dle mého názoru svůj názor pečlivě odůvodnil, a tedy by bylo nesporně zajímavé sledovat rozhodnutí velkého senátu, k tomuto nedošlo, neboť dovolatel vzal své podání zpět.⁵

Provedenou analýzou výše uvedené materie lze tak dospět k závěru, že jednání spočívající v záměrném předkládání zfalšovaných listin soudu (vyjma soudu rejstříkového), byť se zavrženíhodným záměrem domoci se podvodně cizího majetku, nebylo trestně postižitelné.

1.2 Důvody změny

Postupný odklon od výše uvedené právní praxe v podstatě nastal v souvislosti s jevem, který zaznamenala soustava státního zastupitelství. Některými státními zástupci bylo zjištěno, že se poměrně často objevují případy, kdy pachatelé trestných činů zejména v procesním postavení obviněných nebo obžalovaných oslovují svědky a tyto korupčním způsobem přesvědčují či ovlivňují, aby vypovídali v jejich prospěch. Za požadovanou změnu výpovědi jim pak slibují zejména finanční úplatu. Tuto skutečnost orgány činné v trestním řízení zjistí až *ex post* od svědků, kteří takovouto korupční nabídku neakceptovali, přičemž nastává problém, kdy takovéto jednoznačně společensky neakceptovatelné jednání bylo trestním právem prakticky nepostižitelné.⁶

Osoba, která uvedenou korupční nabídku svědkovi učinila, by byla trestně postižitelná pouze v případě, pokud by ji svědek přijal. Svědek by se tak dopustil trestného činu křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek dle § 346 odst. 2

³ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 3 Tdo 946/2020

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 5 Tdo 533/2018

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 15 Tdo 659/2019

⁶ MÍČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*. Státní zastupitelství [online]. Wolters Kluwer, 2019, č. 6. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/271406/1/2>

písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Minimálně tedy v kvalifikované skutkové podstatě dle odst. 3, neboť čin spáchal v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch. Osoba, která nabídku svědkovi učinila, by pak byla trestná pro účastenství na jmenovaném trestném činu, buď jako návodce, pokud vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin nebo jako organizátor, pokud spáchání trestného činu zosnovala nebo řídila.⁷

V každém případě by však svědek musel předmětný trestný čin spáchat jako přímý pachatel alespoň ve stádiu pokusu, ve smyslu ustanovení § 21 trestního zákoníku, přičemž příprava trestného činu zde nepostačuje, neboť trestnost přípravy není u tohoto trestného činu explicitně uvedena. Jedná se o tzv. kvantitativní požadavek, který trestní zákoník vyžaduje ve svém ustanovení § 24 slovy: „*na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu*“. S ohledem na nutnost dodržení zásady akcesority účastenství, která vyjadřuje závislost účastníka na činu hlavního pachatele pak nelze trestně stíhat osobu jen samostatně pro účastenství na trestném činu, když se o žádný takovýto trestný čin žádná osoba alespoň nepokusila. Pokud se návodci nezdaří v naváděné osobě vzbudit rozhodnutí ke spáchání trestného činu, jedná se o tzv. nezdařený návod, který, jak výše uvedeno, není v daném případě trestný.

Další možností je také tzv. bezvýsledný návod. O ten se jedná v případě, pokud byl návod sice úspěšný, nicméně naváděný se vůbec o zamýšlený trestný čin ani nepokusil. Jde tak o pouhý pokus návodu, který je přípravou trestného činu ve smyslu ustanovení § 20 trestního zákoníku.⁸ Zjednodušeně řešeno, pokud se přímý pachatel dopustí přípravy k nějakému trestnému činu, je nutné i jednání účastníka posoudit jen jako přípravu k tomuto trestnému činu, nikoli jako účastenství.⁹ S ohledem na skutečnost, že příprava k jmenovanému trestnému činu křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek není přípustná (i přesto, že také obsahuje kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je zvláště závažným zločinem), není pak trestný ani bezvýsledný návod k tomuto trestnému činu.

Dalšími důvody, které byly zmíněny v rámci následného legislativního procesu, jsou závazky České republiky vyplývající z mezinárodního práva.¹⁰ Zejména se jedná o závazek uvedený v čl. 23 Úmluvy Organizace spojených

⁷ § 24 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku

⁸ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 299-300

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 1 Tz 10/72

¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 278/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (dále také „Úmluva 1“), který zní:

„Trestnost maření výkonu spravedlnosti

Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná pro to, aby, pokud budou spáchány úmyslně, byly za trestné činy pokládány:

- (a) použití fyzické síly, vyhrožování nebo zastrašování nebo příslib, nabídka nebo poskytnutí neoprávněné výhody s cílem navádět k falešnému svědectví nebo narušit podávání svědectví nebo předkládání důkazů v průběhu řízení v souvislosti se spácháním trestných činů, na něž se vztahuje tato Úmluva,*
- (b) použití fyzické síly, vyhrožování nebo zastrašování za účelem narušení výkonu úředních povinností orgány činnými v trestním řízení v souvislosti se spácháním trestných činů, na něž se vztahuje tato Úmluva. Nic v tomto pododstavci nebrání smluvním stranám, aby přijaly takovou právní úpravu, která bude chránit jiné kategorie veřejných činitelů“.*¹¹

Ačkoli byla Úmluva 1 ze strany České republiky podepsána již ke dni 12. prosince 2000, její ratifikace byla dokončena až dne 24. září 2013 uložením ratifikačních listin u generálního tajemníka Organizace spojených národů, jako depozitáře Úmluvy 1. V platnost vstoupila dne 24. října 2013.

Druhým zmiňovaným mezinárodním závazkem je čl. 25 Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci (dále také „Úmluva 2“), který je v podstatě stejného znění.¹² Úmluva 2 byla ratifikována dne 29. listopadu 2013 a v platnost vstoupila ke dni 29. prosince 2013. Požadavek vyplývající z výše citovaného textu na trestní postih tam uvedeného jednání je však omezen jen v souvislosti se spácháním vyjmenovaných trestných činů, kterými jsou dle Úmluvy 1 a Úmluvy 2 korupční trestné činy, zpronevěra, zneužití pravomoci úřední osoby, legalizace výnosů z trestné činnosti a také účast na organizované zločinecké skupině.¹³

Třetím mezinárodním závazkem je čl. 70 (trestné činy proti výkonu spravedlnosti) Římského statutu Mezinárodního trestního soudu (dále také

¹¹ Čl. 23 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 75/2013 Sb. m. s. o Úmluvě Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

¹² Čl. 25 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 105/2013 Sb. m. s. o Úmluvě Organizace spojených národů proti korupci

¹³ MÍČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

„Římský statut“), který v odst. 1 písm. b), postihuje trestné jednání, které spočívá v úmyslném maření spravedlnosti vědomým předkládáním padělaných či nepravdivých důkazů, a to v řízení před Mezinárodním trestním soudem.¹⁴ Římský statut byl ratifikován již 21. července 2009, v platnost vstoupil dne 1. října 2009 a zavazuje členské státy, aby zajistily trestnost tohoto činu ve svých právních rádech, ale pouze pokud se jedná o řízení před Mezinárodním trestním soudem.

1.3 Legislativní proces

Za dané situace pak legislativní práce na novém trestném činu, týkajícího se předmětné materie maření spravedlnosti započaly na základě iniciativy soustavy státního zastupitelství.

1.3.1 Prvotní návrh

Nový trestný čin byl nejprve označen jako svádění k maření výkonu spravedlnosti a práce na něm byly zahájeny až koncem roku 2015. Podnět ze strany státního zastupitelství byl Ministerstvem spravedlnosti vyhodnocen jako důvodný a postoupen do připomínkového řízení.¹⁵ Jednalo se o širší novelu trestního zákoníku, později známou jako tzv. protiteroristická novela. I když byla jmenovaná novela ve věci maření spravedlnosti předložena ve dvou variantách, jednak jako samostatný trestný čin a jednak jako novela stávajících trestných činů dle § 345 (křivé obvinění), § 346 (křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek) a § 347 (křivé tlumočení), jejím cílem bylo pouze kriminalizovat činnost spočívající v jednání osoby, která se korupčním způsobem snaží ovlivnit jinou osobu, aby tato jiného lživě obvinila nebo aby jako svědek, znalec či tlumočnick uvedla nepravdu, zejména v řízení před soudem. V tuto chvíli zde ještě nebyla ambice kriminalizovat jednání spočívající v předkládání padělaných či pozměněných důkazních prostředků či pouhé padělání a pozměňování za účelem jejich předložení v řízení před soudem. Tato skutečnost je zřejmá z návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony ze dne 18. března 2016, čj.: OVA 737/16, ve verzi, která šla do připomínkového řízení. U zmiňované varianty I bylo navrhováno následující znění:

¹⁴ Čl. 70 odst. 1 písm. b) sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s. o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu

¹⁵ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

„Svádění k maření výkonu spravedlnosti

- (1) *Kdo jiného svádí ke spáchání některého z trestných činů křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.*
- (2) *Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání některého z trestných činů křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem“.*¹⁶

Na uvedené dvě základní skutkové podstaty dále navazovaly ještě dvě kvalifikované s přitěžujícími okolnostmi. Základní skutková podstata ve druhém odstavci v zásadě odpovídá současnému znění skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti ve smyslu ustanovení § 247a odst. 2 trestního zákoníku. Nicméně plánovaný první odstavec navrhoval kriminalizovat rovněž svádění ke spáchání výše uvedených trestných činů, což současná trestněprávní úprava již neobsahuje.

Patrně působením politických vlivů však bylo Ministerstvem spravedlnosti, jakožto předkladatelem, rozhodnuto o vynětí celé části týkající se maření spravedlnosti z novelizačního návrhu a zmiňovaná tzv. protiteroristická novela byla předložena Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“) bez této materie. Zákon byl schválen a následně vyhlášen dne 29. prosince 2016 ve Sbírce zákonů pod č. 455/2016 Sb.

1.3.2 Vládní návrh zákona

Práce na této problematice však byly později obnoveny a ke dni 15. srpna 2017 byl Ministerstvem spravedlnosti zaslán do připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony, pod čj.: OVA 1276/17, týkající se mimo jiné právě materie maření spravedlnosti. Současně došlo k rozšíření původního návrhu o novou skutkovou podstatu, týkající se právě výše zmiňované kriminalizace jednání spočívající v předkládání padělaných či pozměněných důkazů nebo padělání či pozměnění takovýchto důkazů za účelem jejich předložení příslušnému subjektu. Předmětná důvodová zpráva

¹⁶ Návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník čj.: OVA 737/16 [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNA83HGLOB/KORNA86DJCMY>

k novele trestního zákoníku se odvolává zejména na výše uvedené tři mezinárodní závazky a rovněž na zmíněnou problematiku nemožnosti postihu účastníka, pokud hlavní pachatel nedospěl alespoň do stádia pokusu trestného činu, s ohledem na akcesoritu účastenství.¹⁷

Dne 31. ledna 2018 vláda České republiky přijala své usnesení č. 66/2018, kterým schválila návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník a některé další zákony, mimo jiné s tím, že za § 347 se vkládá nový § 347a, který včetně nadpisu zní:

„Maření spravedlnosti

- (1) Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží důkazní prostředek, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*
- (2) Stejně bude potrestán, kdo jiného svádí ke spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347).*
- (3) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta“.*¹⁸

Mimo uvedených dvou základních skutkových podstat v prvních dvou odstavcích a třetího speciálního, kvalifikovaného případu ve vztahu ke druhému, návrh zákona i zde obsahoval ještě navazující další tři kvalifikované skutkové podstaty. Předložen Poslanecké sněmovně byl dne 8. února 2018 jako tisk č. 79.

Bližší analýzou zmiňovaných mezinárodních závazků s vládou schváleným textem uvedených skutkových podstat lze však dojít k závěru, že navrhovaná právní úprava byla podstatně velkorysejší, než předmětné mezinárodní závazky požadovaly.

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 278/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 24

¹⁸ Usnesení vlády ČR č. 66/2018 a návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník č.j.:OVA 1276/17 [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portál/veklep/material/KORNAPDA-DPTW/>

Jednak z textu Úmluvy 1, Úmluvy 2 a Římského statutu nikterak nevyplývá požadavek na kriminalizaci svádění k páchání maření spravedlnosti, jak je navrhováno ve druhém odstavci. Dále Úmluva 1 a Úmluva 2 se vztahuje na zde vymezené trestné jednání, ale pouze v souvislosti se spácháním vyjmenovaných trestných činů, na které obě úmluvy odkazují, tedy trestného činu zpronevěry, zneužití pravomoci úřední osoby, legalizaci výnosů z trestné činnosti, účasti na organizované zločinecké skupině a také korupčních trestných činů (jak uvedeno výše). Z tohoto pohledu navrhovaná a obecně formulovaná skutková podstata ve třetím odstavci jde nad rámec mezinárodních závazků formulovaných v obou úmluvách, neboť tato není vázána na projednávání uvedených trestných činů.

Pokud se dále týká Římského statutu, tento explicitně požaduje, aby členské státy zajistily trestnost úmyslného maření spravedlnosti vědomým předkládáním padělaných či nepravdivých důkazů, ale pouze v řízení před Mezinárodním trestním soudem. Tedy i navrhovaný odstavec první jde nad rámec závazku České republiky, neboť tento postihuje trestnost předkládání padělaných či pozměněných důkazních prostředků nejen v řízení před Mezinárodním trestním soudem, ale navíc také pro účely zahájení řízení před ním, dále před soudem či v trestním řízení anebo v takovém řízení. Důvodová zpráva zde argumentuje, že zavedení trestnosti obecně i pro jiná soudní řízení je inspirováno zahraničními úpravami. Rovněž, že ochranu všem soudním řízením zahrnují i ustanovení § 345, § 346 a § 347 trestního zákoníku a není tedy důvod, když je zde postihováno křivé tlumočení a křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek, aby zůstalo beztrestné velice nemorální jednání spočívající v uplácení svědků či v předkládání padělaných či pozměněných důkazů. Je také argumentováno nekoncepčností, pokud by předkládání padělků bylo trestné pouze v řízení před trestním soudem a v ostatních soudních řízeních (např. civilních či správních) by mohly být padělané či pozměněné důkazy předkládány beztrestně.¹⁹ Zmiňovaná zahraniční inspirace pak nepochybně pochází zejména z právních řádů Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo, neboť oba tyto státy přijaly obdobnou ochranu svých soudních řízení.²⁰

¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 278/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 49

²⁰ GRIVNA, Tomáš a ŠIMÁNOVÁ, Hana a spol. *Trestní právo a právní stát*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 269

Jako další argument pro přijetí této širší právní úpravy lze uvést u nás obecně uznávaný princip, že mezinárodním organizacím či soudům a cizím státům se neposkytuje vyšší stupeň ochrany, než orgánům vnitrostátním. Je ovšem třeba poznamenat, že tento princip není platný všude, kdy například ve Španělsku jsou podmínky Římského statutu naplněny speciálním trestným činem, který odpovídá pouze rozsahu čl. 70. Ochrana zde tedy není rozšířena i na vnitrostátní soudní řízení.²¹

1.3.3 Schvalovací proces

V rámci schvalovacího procesu předmětné novely trestního zákoníku prošel v Poslanecké sněmovně vládní návrh několika více či méně podstatnými změnami. Bylo podáno nemnoho písemných pozměňovacích návrhů, nicméně patrně nejdůležitějšími byly návrhy poslankyně prof. JUDr. Heleny Válkové, CSc. a poslance Marka Bendy.

Pozměňovací návrh poslankyně Válkové č. 689 ze dne 3. května 2018 nabízel úpravy v zásadě ve třech směrech. Jednak se jednalo o rozšíření institutu účinné lítosti upraveném v ustanovení § 33 trestního zákoníku, a to nejen o nově zaváděný trestný čin maření spravedlnosti, ale také o trestné činy křivé obvinění dle § 345 trestního zákoníku, křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek dle § 346 trestního zákoníku a křivé tlumočení dle § 347 trestního zákoníku. Argumentováno bylo, že je třeba umožnit pachateli uvedených trestných činů využít tohoto institutu, neboť je vhodné upřednostnit zájem na zabránění škodlivého následku, před trestním postihem pachatele, který včas a dobrovolně uvedený následek napravit, nebo se k činu doznal v době, kdy škodlivému následku mohlo být ještě zabráněno. Další navrhovanou změnou bylo zpřesnění sousloví „*předloží důkazní prostředek*“ uvedené v odstavci prvním, nově na sousloví „*předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek*“. Zde bylo argumentováno možným porušením zásady sebeobviňování, dle mého názoru ne zcela přílehavě, neboť zákaz sebeobviňování je jeden z nejdůležitějších právních principů, který požívá ústavní ochrany. Třetí navrhovanou úpravou bylo rovněž v odstavci prvním, za slova „*důkazní prostředek*“ doplnění slov „ *který má podstatný význam pro rozhodnutí*“. Trestní postih se pak netýká obecně jakýchkoli padělaných nebo pozměněných důkazů, ale omezuje se pouze

²¹ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

na takové, které mají pro rozhodnutí podstatný význam, což odpovídá i znění trestných činů uvedených v § 346 a § 347 trestního zákoníku.²²

Pozměňovací návrh poslance Marka Bendy č. 781 ze dne 22. května 2018 zejména požadoval zrušení odstavce druhého. Jednalo se o významnou změnu, která byla mimo jiné odůvodňována tím, že svádění maření spravedlnosti je koncepčně jiný skutek. Byly zde rovněž uvedeny obavy z možného zneužití tohoto institutu, s odkazem na to, že pojem svádění není vykládán zcela jednoznačně.²³

Uvedené pozměňovací návrhy byly Poslaneckou sněmovnou akceptovány. Tato dne 19. září 2018 vyslovila souhlas s vládním návrhem zákona, kterým se mění trestní zákoník, podle sněmovního tisku č. 79, ve znění schváleném Poslaneckou sněmovnou. Následně návrh zákona dne 15. listopadu 2018 prošel schválením v Senátu a dne 5. prosince 2018 byl podepsán prezidentem.

²² Pozměňovací návrh č. 689 k vládnímu návrhu, kterým se mění trestní zákoník (sněmovní tisk č. 79) [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=108205&pdf=1>

²³ Pozměňovací návrh č. 781 k vládnímu návrhu, kterým se mění trestní zákoník (sněmovní tisk č. 79) [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=109130&pdf=1>

2. Skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti a jeho pojmové znaky

Trestný čin maření spravedlnosti je tedy relativně novým trestným činem, který byl do našeho právního řádu zaveden shora popsanou novelou trestního zákoníku. Tato byla provedena zákonem č. 287/2018 Sb., ze dne 15. listopadu 2018 (dále jen „novela trestního zákoníku“), který nabytí platnosti vyhlášením ve sbírce zákonů dne 13. prosince 2018. Zákonodárcem byla stanovena více než dvouměsíční legisvakantní lhůta pro seznámení se s jeho obsahem. V čl. XII novely trestního zákoníku byla stanovena jako první den druhého kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení.²⁴ K nabytí účinnosti tak došlo ke dni 1. února 2019.

Zákonodárce trestný čin maření spravedlnosti zařadil pod trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných uvedených v hlavě X. trestního zákoníku, a to pod nově vzniklý § 347a. Tomuto předchází trestný čin křivé tlumočení dle § 347 trestního zákoníku a následuje jej trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny dle § 348 trestního zákoníku.

V trestním zákoníku není neobvyklé, že některý z trestných činů nemá pouze standardně jednu základní skutkovou podstatu. Tak je tomu i u trestného činu maření spravedlnosti, který se sestává ze dvou základních skutkových podstat, poté následují tři kvalifikované. V trestním zákoníku je vymezen následujícím způsobem:

„Maření spravedlnosti

- (1) Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění takový důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*
- (2) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*

²⁴ Čl. XII zákona č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch,
 - b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba,
 - c) spáchá-li takový čin v úmyslu vážně jiného poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (5) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu“.²⁵

2.1 Základní skutkové podstaty

Obě základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti jsou uvedeny v prvních dvou odstavcích, tedy v odst. 1 a odst. 2 a každá z nich postihuje odlišnou situaci. V prvním případě jde o předložení padělaného nebo pozměněného, věcného nebo listinného důkazního prostředku, či jeho vyhotovení, jehož účelem je nezákonné ovlivnění dokazování.

V druhém případě pak jde o uplácení třetích osob za účelem spáchání některého ze jmenovaných trestných činů dle § 345, § 346 a § 347 trestního zákoníku, a to rovněž s cílem nezákonného ovlivnění dokazování v uvedených právních řízeních. Jde tak v podstatě o samostatnou kriminalizaci účastenství

²⁵ § 347a trestního zákoníku

k jmenovaným trestným činům, a to ve formě organizátorství či návodu, spáchaného korupčním způsobem.²⁶

Ze zákonného znění obou základních skutkových podstat je zřejmé, že tyto nevyžadují způsobení poruchového následku. Porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem je obecně způsobené jednáním vyjádřeným v objektivní stránce konkrétního trestného činu. U některých trestných činů je jejich následkem porucha, u jiných pak ohrožení, čili skutečné nebezpečí vzniku poruchy. Podle druhu následku se tak rozlišují trestné činy poruchové a trestné činy ohrožovací.²⁷ Trestný čin maření spravedlnosti je trestným činem ohrožovacím, neboť žádná ze základních skutkových podstat nevyžaduje, aby byl způsoben poruchový následek. Postačuje, aby došlo pouze k ohrožení zájmu chráněného skutkovou podstatou tohoto trestného činu, avšak nebezpečí chráněnému zájmu musí být reálné.

2.1.1 Objekt

Objekt trestného činu, jako jeden z obligatorních znaků skutkové podstaty představuje zájem společnosti na ochraně určitých hodnot jak celospolečenské tak i individuální povahy a jejich poruchu či ohrožení v míře, kterou trestní zákoník předpokládá, je třeba z důvodu této ochrany postihovat trestem, případně ochranným opatřením.²⁸

V právní teorii rozlišujeme tři základní druhy objektů trestného činu, které členíme dle stupně obecnosti. Jedná se o objekt rodový či také obecný, ten představuje nejobecnější souhrn všech společenských hodnot a zájmů, vyjádřených v právních normách, zejména v ústavním pořádku České republiky, včetně práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob, které trestní právo chrání. Dalším je objekt druhový či také skupinový, který vymezují jednotlivé hlavy a díly zvláštní části trestního zákoníku, přičemž se jedná o společné znaky, které jsou typické pro zde uvedené skupiny příbuzných

²⁶ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 44 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dexsfzzwexszgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

²⁷ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 151

²⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír. Objekt trestného činu. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník. 3. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2009 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxg6ytkm vvxix3uojxsg5domvug6x3dnfxhk#>

trestných činů. Jedná se o příbuzné chráněné zájmy, které spadají do téže oblasti. V případě trestného činu maření spravedlnosti je tedy druhovým objektem zájem společnosti na pořádku ve věcech veřejných proti rušení orgánu veřejné moci, jak je zřejmé z hlavy X. dílu 4. trestního zákoníku. Za zmínku stojí, že trestní zákoník řadí druhové objekty dle závažnosti chráněných zájmů, přičemž v porovnání s předchozím, již neplatným zákonem č. 140/1961 Sb., trestní zákon, tato systematika vyjadřuje novou hierarchii hodnot, kdy se do popředí dostal člověk a jeho život, zdraví, tělesná integrita, osobní svoboda atd. V samém závěru trestního zákoníku v hlavě XIII. jsou pak uvedeny trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy, kdy se však nejedná o trestné činy menší závažnosti, nýbrž důvodem tohoto zařazení je jejich zvláštní charakter, který přesahuje rámec vnitrostátní úpravy, jde tedy o zařazení z důvodu mezinárodního charakteru.²⁹ Následuje pak objekt individuální, který v podstatě uvádí, které jednotlivé zájmy a hodnoty jsou chráněny ustanoveními jednotlivých skutkových podstat trestných činů, jmenovaných ve zvláštní části trestního zákoníku.

U první základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti je tímto individuálním objektem zájem společnosti na spolehlivosti a autenticitě listinných a věcných důkazů v soudním řízení, řízení před mezinárodním soudním orgánem a v trestním řízení, a tím i zájem společnosti na řádném průběhu dokazování nezdeformovaného zásahy do nedotknutelnosti listinných či věcných důkazních prostředků či vyhotovování falzifikátů. Druhá základní skutková podstata má však dva individuální objekty. Jako primární je označován zájem společnosti na nepřipustnosti korupčního ovlivňování nejen účastníků řízení, ale prakticky kohokoli, kdo by křivě obvinil nevinnou osobu ze spáchání trestného činu. Sekundárním objektem je pak individuální objekt toho z vyjmenovaných trestných činů, k jehož spáchání pachatel jiného navádí.³⁰

2.1.2 Objektivní stránka

Dalším z povinných znaků skutkové podstaty trestného činu je objektivní stránka. Tu lze charakterizovat jako vnější pohled na trestný čin, který nejvíce odlišuje různé typy trestných činů. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou

²⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 170-171

³⁰ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1-2 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs fzzwexzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

jednání, následek trestného činu a příčinný vztah mezi jednáním a následkem, nazývaný také jako tzv. kauzální nexus. Jednání, které se v právní teorii popisuje jako projev vůle ve vnějším světě, je nutné považovat za základní předpoklad pro naplnění trestní odpovědnosti.

První základní skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti obsahuje dvě varianty jednání (dvě modalities). Jsou jimi jednak předložení padělaného nebo pozměněného věcného či listinného důkazního prostředku v řízení, nebo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení. U druhé modality se jedná jen o padělání nebo pozměnění takového důkazního prostředku. Oběma variantám jednání je však společné, že k těmto musí dojít s úmyslem použít padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek jako pravý.

Je vhodné upozornit na skutečnost, že tato skutková podstata nijak nepostihuje jednání, kterým by pachatel mařil řádný průběh dokazování ničením, poškozováním či znehodnocováním listinných či věcných důkazních prostředků. Takováto jednání destruktivního charakteru však mohou být trestná dle jiných skutkových podstat, např. zneužívání vlastnictví (§ 229), poškození cizí věci (§ 228) či nadržování (§ 366).³¹

Základní skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti dle odstavce druhého pak prakticky spočívá v návodu či organizování některého z trestných činů uvedených v § 345 až § 347 trestního zákoníku jinou osobou, a to vymezeným korupčním jednáním, resp. poskytnutím, nabídnutím či slíbením prospěchu jedním ze dvou způsobů „*sám nebo prostřednictvím jiného*“ některému ze dvou adresátů. Buď hlavnímu pachateli jednoho z uvedených trestných činů, nebo jiné osobě. Zjednodušeně řečeno, objektivní stránka tak prakticky spočívá v podplácení jiné osoby, aby tato spáchala některý z vymezených trestných činů v oblasti rušení činnosti orgánu veřejné moci.

U obou základních skutkových podstat jde o tzv. předčasně dokonané trestné činy, protože ve výsledku nemusí jednání pachatele způsobit ovlivnění příslušného orgánu. Při naplnění všech znaků dané skutkové podstaty postačuje pouze snaha pachatele, takové rozhodnutí ovlivnit.³² Jak výše uvedeno, jedná se

³¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*. Státní zastupitelství [online]. Wolters Kluwer, 2019, č. 3. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/263530/1/2>

³² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. vydání*. Praha: Leges, 2019, s. 875

o trestný čin ohrožovací, kdy se nevyžaduje způsobení konkrétního poruchového následku, postačuje jeho ohrožení.

2.1.3 Subjekt

Subjekt je rovněž obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu, jako souhrnu typových znaků trestného činu a představuje jej osoba pachatele. Je nepochybné, že v převážné většině skutkových podstat může být pachatelem v podstatě kdokoli, pak se bude jednat o subjekt, který je právní teorií označován jako subjekt obecný. Od něj je pak třeba odlišit subjekt konkrétní a subjekt speciální, pro které trestní zákoník vyžaduje, aby pachatel měl zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení.³³

Z hypotézy obou základních skutkových podstat trestného činu maření spravedlnosti, která je vyjádřena slovem „*Kdo*“ je nepochybné, že pachatelem tohoto trestného činu může být prakticky jakákoli trestně odpovědná osoba. A to nejen osoba fyzická, ale i osoba právnická v souladu s ustanovením § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob (dále jen „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“).³⁴ Nicméně tématem trestní odpovědnosti právnické osoby se budu podrobněji zabývat níže. Trestní zákoník tedy nevyžaduje konkrétní či speciální subjekt. Pachatel nemusí mít žádný vztah k danému řízení, může být osobou zcela mimo něj, která nemá žádný zájem na výsledku řízení, i když dle mého názoru lze předpokládat, že v převážné většině případů účastníkem řízení patrně bude.

V praxi nelze vyloučit ani případ, kdy pachatelem tohoto trestného činu bude úřední osoba vykonávající úkony za orgán veřejné moci, před nímž se dané řízení vede, nebo je v takovémto řízení jiným subjektem, např. soudcem, státním zástupcem, policistou či pracovníkem soudní kanceláře, která umožnila zásah přímo ve spisu.³⁵ Dle mého názoru je pak samostatnou kapitolou trestní odpovědnost obhájce, jako právního zástupce pachatele některého z trestných činů, neboť ani v rámci obhajoby či obecněji při poskytování právních služeb advokátem

³³ § 114 trestního zákoníku

³⁴ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 1015

³⁵ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 64 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs fzzwexszsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

klientovi, není jeho trestní odpovědnost zcela vyloučena. S touto nepochybně důležitou problematikou se však budu důkladněji zabývat dále.

2.1.4 Subjektivní stránka

Čtvrtým a současně posledním obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu je subjektivní stránka. Subjektivní stránka charakterizuje trestný čin z vnitřního pohledu, tedy z hlediska psychiky pachatele. Jediným povinným znakem subjektivní stránky je zavinění, které má dvě složky, vědomostní a volní a lze jej charakterizovat jako psychický vztah pachatele k následkům jeho jednání. Podle zastoupení a podoby obou složek se rozlišují formy zavinění na zavinění dolózní, tedy úmyslné a zavinění kulpózní, tedy nedbalostní. Zavinění, jako povinný znak subjektivní stránky musí být naplněn vždy, neboť bez zavinění není trestní odpovědnost.³⁶ Jedná se o tzv. odpovědnost za zavinění. Úmysl pachatele může být buď přímý (dolus directus), nebo nepřímý (dolus eventualis), což upravuje trestní zákoník ve svém § 15. Dále se nedbalost typicky dělí na nedbalost vědomou (culpa lata) a nedbalost nevědomou (culpa levis), která je blíže rozvedena v § 16 trestního zákoníku.

Pro obě základní skutkové podstaty platí, že trestný čin maření spravedlnosti lze z hlediska zavinění spáchat pouze úmyslně, neboť „*k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“³⁷ Je tak možné jej spáchat v úmyslu přímém, kdy pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem. Postačí však, pokud pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn, pak se jedná o úmysl nepřímý.³⁸

Odlišný pohled je ovšem třeba uplatnit u základní skutkové podstaty dle § 347a odst. 1 trestního zákoníku ve vztahu ke znakům „*padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek*“ (uveden u první modalitě) a „*padělá nebo pozmění*“ (uveden u druhé modalitě), kde se vyžaduje přímý úmysl. Tento požadavek vyplývá přímo ze znění skutkové podstaty, který je vyjádřen

³⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír. Subjektivní stránka trestného činu. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník. 3. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2009 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhg_5lcnjsww5djozxsx3torzgc3tlmfpxi4tfon2g4zlin5pww2loou#

³⁷ § 13 odst. 2 trestního zákoníku

³⁸ § 15 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku

výrazem „o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný“. Jedná se o tzv. apodiktický soud pachatele, kdy pachatel musí vědět jistě, musí mít absolutní jistotu, že se jedná o padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek, a to nejpozději v době jednání. Není dostačující, pokud pachatel pouze předpokládal jako možnou či pravděpodobnou takovou skutkovou variantu.³⁹ Pachateli uvedená skutečnost musí být tedy známa nejpozději v okamžiku, kdy padělaný věcný či listinný důkazní prostředek poskytne soudu, mezinárodnímu soudnímu orgánu nebo orgánu činnému v trestním řízení se záměrem, aby byl použit jako pravý.⁴⁰ Použitím metody logického výkladu *argumentum e contrario* lze dovodit, že došlo-li se o takovéto skutečnosti až poté, je trestní odpovědnost za trestný čin maření spravedlnosti vyloučena.

Ve vztahu k užití zfalšovaných důkazních prostředků jako pravých se vyžaduje specifický úmysl (*dolus coloratus*), který dle současného judikaturního trendu v podstatě zahrnuje nejen úmysl přímý, ale také úmysl nepřímý. V tomto kontextu je zajímavý vývoj judikatury ve vztahu k zavinění u trestného činu křivého obvinění dle § 345 odst. 2 trestního zákoníku, kdy u znaku skutkové podstaty „jiného lživě obviní z trestného činu“ musí být naplněn úmysl přímý, avšak u specifického úmyslu „přivodit jeho trestní stíhání“ postačuje naplnění úmyslu nepřímého. S ohledem na velmi obdobnou konstrukci tohoto trestného činu s trestným činem maření spravedlnosti by tak měly být požadavky na úmysl v zásadě stejné. To by znamenalo, že pro padělaní nebo pozměnění důkazního prostředku je požadován úmysl přímý (pachatel chce zfalšovat důkaz), avšak již postačuje, že je srozuměn s tím, že falzifikát bude užit jako pravý.⁴¹

Takovéto situace mohou nastat zejména u profesionálních padělatelů, neboť se jedná typicky o osoby, které např. pro obviněného či obžalovaného za úplatu vyhotoví falzifikát a jejich přímý úmysl se vztahuje k získání finančního prospěchu. To, jak bude s falzifikátem dále naloženo, je již pro ně samozřejmě nepodstatné, avšak současně jim musí být zřejmé, resp. jsou srozuměni s tím,

³⁹ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 59 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs fzzwexzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

⁴⁰ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

⁴¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

že falzifikát pravděpodobně bude použit k nezákonné činnosti. Jsou tak v úmyslu nepřímém ve vztahu k eventualitě, že padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek bude užit jako pravý.

2.2 Jednotlivé pojmové znaky základních skutkových podstat

Ke správné interpretaci trestného činu maření spravedlnosti je nutné uvést jeho pojmové znaky obsažené v samotné skutkové podstatě a jejich bližší vysvětlení.

2.2.1 Pro účely zahájení řízení nebo v takovémto řízení

U znaku „*pro účely zahájení řízení*“ je vyžadováno předložení padělaného nebo pozměněného věcného nebo listinného důkazního prostředku, a to nejen za situace, kdy samotné předložení je automaticky, resp. ex offio spojeno se zahájením řízení. Ochrana proti takovémuto důkaznímu prostředku je poskytována i v případech, kdy jeho předložení způsobí pouze povinnost příslušného orgánu provést patřičné úkony, za účelem zjištění, zda jsou či nejsou splněny podmínky pro zahájení řízení z úřední povinnosti.⁴² Typickým příkladem z oblasti trestního práva může být např. podání trestního oznámení společně s padělaným či pozměněným listinným důkazem, kdy cílem pachatele je zahájení trestního řízení a v konečném důsledku trestní stíhání konkrétní osoby.

Z uvedeného tak vyplývá, že není nutné, aby vůbec k zahájení řízení došlo, k trestnosti činu postačuje, aby byl pouze předložen padělaný či pozměněný důkazní prostředek se záměrem pachatele zahájit řízení.

Pokud pachatel předloží padělaný či pozměněný důkazní prostředek v průběhu řízení, tedy v časovém úseku od jeho zahájení do jeho skončení, je naplněn znak „*v takovémto řízení*“. K jeho naplnění není přitom podstatné, v jakém stádiu se řízení nachází, ale ani to, zda takovýto důkazní prostředek byl vůbec proveden či s jakým výsledkem. Nedotčena by tak zůstala trestní odpovědnost pachatele i v případě, že by soud o provedení takovéhoto důkazu nerozhodl, ač tak měl objektivně učinit. Jednalo by se o situaci tzv. opomenutého důkazu.⁴³

⁴² PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 15 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs fzzwexzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

⁴³ Tamtéž, marg. č. 17

Pro účely trestného činu maření spravedlnosti se řízením rozumí trestní, správní, civilní či jiné řízení před soudem nebo mezinárodním soudním orgánem. Dále se jím rovněž rozumí řízení před státním zástupcem či policejním orgánem, pokud jde o trestní řízení, neboť se jedná o orgány činné v trestním řízení. Soudem se zde rozumí nejen soud obecný, ale i Ústavní soud.⁴⁴

2.2.2 Předložení

Za předložení lze pokládat zejména podání dle jednotlivých procesních předpisů, např. ve smyslu ustanovení § 59 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“) či ve smyslu ustanovení § 42 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „občanský soudní řád“), pokud je spojeno s poskytnutím věcného nebo listinného důkazního prostředku. Jde však také i o jiné formy jednání, při kterých pachatel doručí soudu, mezinárodnímu soudnímu orgánu nebo orgánu činnému v trestním řízení jmenovaný důkazní prostředek. Jde např. o situaci, kdy v rámci občanského soudního řízení předseda senátu uloží tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, nebo ji opatřil sám od jiného soudu, orgánu nebo právnické osoby.⁴⁵ Zde se musí rozlišit, která osoba důkazní prostředek soudu předkládá, a kdo je tedy pachatelem trestného činu maření spravedlnosti.⁴⁶ Obdobná situace nastane v případě probíhajícího trestního řízení, kdy policejní orgán, státní zástupce či soudce vyzve osobu k předložení nebo vydání věci ve smyslu ustanovení § 78 trestního řádu, kterou je věcný nebo listinný důkazní prostředek. Takováto osoba má povinnost výzvě orgánu činného v trestním řízení vyhovět, a pokud jí je známo, že tento důkazní prostředek je padělán nebo pozměněn, musí na tuto skutečnost přebírající orgán upozornit, čímž vyloučí úmysl spáchat trestný čin maření spravedlnosti a tedy svou trestní odpovědnost. Pokud by se jednalo o osobu, resp. pachatele, který takovýto důkazní prostředek padělal či pozměnil, nebyl by samozřejmě povinen, v souladu se zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare* tento důkazní prostředek vydat. Zákaz donucování k sebeobviňování je jednou z nejdůležitějších právních zásad na úrovni nejen trestního, ale také ústavního a mezinárodního práva, zajišťující právo na spravedlivý proces.

⁴⁴ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 1014

⁴⁵ § 129 odst. 2 občanského soudního řádu

⁴⁶ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

Pokud by však došlo k tomu, že padělaný či pozměněný důkazní prostředek nebyl v rámci řízení, nebo pro účely zahájení řízení předložen pouze z důvodu procesního pochybení pachatele, kdy tento např. učinil podání společně s padělaným či pozměněným důkazním prostředkem až po lhůtě, ve které mohl řízení zahájit, bude trestně odpovědný pouze za pokus (§ 21 trestního zákoníku) tohoto trestného činu.⁴⁷

Může však nastat i situace, kdy pachatel naopak učiní bezvadný procesní návrh, avšak k tomuto padělaný či pozměněný důkazní prostředek současně a ani později nepředloží, pouze na něj odkáže s tím, že jej nemá ve své dispozici. Nechá tak na příslušném orgánu, který řízení vede, aby jej zajistil, což však nevylučuje jeho trestní odpovědnost, neboť znak předložení naplnil prostřednictvím nepřímého pachatele (§ 22 odst. 2 trestního zákoníku).⁴⁸

Lze tak shrnout, že předložením listinného nebo věcného důkazního prostředku se rozumí jakékoli jednání, kterým se tento dostane do sféry soudu, mezinárodního soudního orgánu nebo orgánu činného v trestním řízení, který má následně řízení vést či již příslušné řízení vede, se záměrem aby uvedený důkazní prostředek byl v takovémto řízení proveden či posloužil k jeho zahájení.

Za předložení však patrně nelze považovat situaci, kdy je osobě odňat proti její vůli padělaný či pozměněný důkazní prostředek, např. policejním orgánem při domovní prohlídce, neboť takovéto získání důkazního prostředku nebude možné z jazykového hlediska označit za předložení.⁴⁹

2.2.3 Podstatný význam pro rozhodnutí

U tohoto znaku skutkové podstaty je třeba se nejprve zaměřit na to, co je pojmem rozhodnutí míněno, tedy zda se musí povinně jednat o meritorní rozhodnutí. Užitá konstrukce, kdy u tohoto slovního výrazu není uveden žádný přívlastek, naznačuje, že se o meritorní rozhodnutí vždy jednat nemusí. Z hlediska zájmu společnosti na ochraně zjištění objektivního skutkového stavu, který nebude deformován falzifikáty důkazních prostředků, bude tento nepochybně stejný jak u rozhodnutí meritorních tak i některých rozhodnutí procesních. Příkladem může být předběžné opatření v civilním řízení, resp. v řízení o péči

⁴⁷ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 32 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs fzzwexzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

⁴⁸ Tamtéž, marg. č. 37

⁴⁹ Tamtéž, marg. č. 33

o nezletilého, které z pohledu plynutí času může mít pro účastníky prakticky stejný dopad, jako rozhodnutí meritorní. Na druhou stranu však ne všechna procesní rozhodnutí je možné považovat za rozhodnutí ve smyslu § 347a trestního zákoníku. Pod tento pojem by zařazována být neměla rozhodnutí bez významnějšího dopadu na účel řízení či do práv jeho účastníků (např. rozhodnutí o odročení jednání). Měla by tam spadat jen taková procesní rozhodnutí, která se blíží meritornímu rozhodnutí svým významem a účelem pro dané řízení.⁵⁰

Podstatný význam pro rozhodnutí při předložení padělaného nebo pozměněného důkazního prostředku, lze charakterizovat jako každou okolnost, která je buď sama, nebo ve spojení s dalšími okolnostmi způsobilá přivodit jiné rozhodnutí co do výroku. Přitom není podstatné, zda soud, mezinárodní soudní orgán nebo orgán činný v trestním řízení na základě této okolnosti skutečně rozhodne jiným způsobem než by rozhodl, pokud by tato nenastala. Tedy pokud by např. nebyl padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek vůbec předložen, nebo by byl předložen věcný nebo listinný důkazní prostředek perfektní. Zákonodárcem užitý pojem „*podstatný*“ význam pro rozhodnutí tak v žádném případě není možné vykládat jako „*rozhodující*“ význam pro rozhodnutí.⁵¹

Informace získané z padělaného či pozměněného důkazního prostředku je však třeba posuzovat v širším kontextu, neboť jejich podstatný význam pro rozhodnutí může z hlediska důkazní síly vyplynout až ze spojení s jinými okolnostmi, ale také může vyplynout izolovaně. Pokud je například u soudu v jedné věci v rámci dokazování provedeno několik svědeckých výpovědí a je soudu předloženo několik listinných důkazů a jeden z nich je padělaný nebo pozměněný a právě informace v něm obsažené jsou naprosto protichůdné k provedenému dokazování, není vyloučena trestní odpovědnost za trestný čin maření spravedlnosti. Podstatné totiž je, že takovýto důkaz, při odhlédnutí od ostatních důkazů, by sám o sobě měl značnou důkazní sílu, neboť informace v něm uvedené by měly dle svého obsahu podstatný význam pro rozhodnutí. Předmětný znak je tak naplněn každou okolností, která je způsobilá sama či ve spojení s dalšími zjištěnými okolnostmi v dané věci, přivodit jiné rozhodnutí

⁵⁰ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3245-3246

ve smyslu jeho výroku. Například v trestním řízení jiné rozhodnutí o vině či trestu pachatele.⁵²

S ohledem na zásadu volného hodnocení důkazů, kterou jsou české soudy v podstatě vázány, tak nelze stanovit jakousi hierarchii důkazů dle svého typového obsahu a procesních situací, ve kterých jsou používány a ani určit, jaká jejich část má podstatný význam pro rozhodnutí, a která ho naopak nemá. Je právě na soudci, který je při výkonu své rozhodovací činnosti nezávislý, aby v konkrétní věci stanovil, jakou důkazní sílu určitému důkazu připsat.⁵³

2.2.4 Padělání či pozměnění důkazního prostředku

Pojem padělaného důkazního prostředku s pojmem pozměněného důkazního prostředku nelze vzájemně zaměňovat, neboť každý z nich má prakticky jiný význam. Paděláním důkazního prostředku se rozumí vyhotovení jakékoli hmotné věci, jež má působit dojem, že je nositelem listinného nebo věcného důkazu, ačkoli jím ve skutečnosti není a ani nikdy nebyla. Jako příklad lze uvést vyhotovení falešné smlouvy, uznání dluhu, postoupení závazku aj. Naproti tomu pozměněním důkazního prostředku je zásah do jakékoli hmotné věci, která je nositelem listinného nebo věcného důkazu, avšak z důvodu provedeného zásahu je obsah tohoto důkazu odlišný, než byl před pozměněním. Jednalo by se tak o nepovolenou úpravu např. smluvní dokumentace, úpravu fotografie v počítačovém programu aj.

Padělat či pozměnit tedy lze jednak důkazy listinné povahy, tak i důkazní prostředky věcné povahy. Nicméně listina o právním jednání, které je neplatné např. pro nedostatek svobody projevu vůle či nedostatek formy není padělaným listinným důkazem.⁵⁴

Z dikce druhé modalitý základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti dle § 347a odst. 1 trestního zákoníku vyplývá, že je trestné padělání nebo pozměnění věcného nebo listinného důkazního prostředku, který má podstatný význam pro rozhodnutí, v úmyslu, aby byl použit jako pravý. Zde je důležité upozornit, že není rozhodné, o jaký typ právního řízení se jedná, resp. není rozhodné, jaký orgán bude ve věci rozhodovat. Není tedy podstatné, zda, dle úmyslu pachatele má být padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek

⁵² Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 3 Tdo 1247/2021

⁵³ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

⁵⁴ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 1014

použit jako pravý v řízení před soudem, v trestním řízení, v řízení před mezinárodním soudním orgánem, nebo např. ve správním či daňovém řízení. Může se tak jednat o jakákoli jiná právní řízení. Z uvedeného vyplývá, že trestní odpovědnost nenastane, pokud bude padělán či pozměněn důkazní prostředek v úmyslu, aby jej bylo užito jinak, než v právním řízení, např. za účelem předložení druhé smluvní straně s cílem nepravdivě prokázat splnění smluvní povinnosti. Pokud by však pachatel jednal v eventuálním úmyslu, tedy byl by srozuměn s tím, že zmíněný padělaný či pozměněný důkazní prostředek, který byl předložen mimo první řízení, může být případně také použit v navazujícím soudním řízení, pak bude trestně odpovědný.⁵⁵

Trestnost je tedy redukována na uvedené padělání a pozměňování důkazních prostředků a jejich předkládání, nevztahuje se však na jiné důkazní prostředky jako jsou např. výpovědi osob. Pokud tedy např. účastník v civilním řízení či v trestním řízení obviněný uvedou nepravdu, nemohou být samozřejmě postiženi, nicméně pokud ty samé osoby vědomě předloží padělaný či pozměněný důkazní prostředek, aby svá nepravdivá tvrzení podpořili, budou trestně postiženi pro maření spravedlnosti.⁵⁶

2.2.5 Korupční jednání pachatele

Tento pojmový znak se již vztahuje ke druhé základní skutkové podstatě trestného činu maření spravedlnosti, která je uvedena v ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku. Tato je konstruována obdobně, jako skutková podstata trestného činu podplácení ve smyslu ustanovení § 332 trestního zákoníku, nicméně se od něj liší ve dvou prvcích. Jednak zde není použit pojem „úplatek“, nýbrž pojem „prospěch“ a druhým rozdílem je, že u trestného činu maření spravedlnosti je účel jednání přesně specifikován spácháním vymezeného trestného činu jinou osobou, která je podplácena. Tato jiná osoba, které pachatel slíbí, nabídne nebo poskytne prospěch, však musí být osobou trestně odpovědnou,

⁵⁵ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 39-40 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzsfczwxzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

⁵⁶ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 1014

neboť ustanovení § 347a odst. 2 žádným způsobem nepostihuje působení na tuto osobu za účelem spáchání činu jinak trestného.⁵⁷

Jak výše uvedeno, pachatel trestného činu maření spravedlnosti dle druhé základní skutkové podstaty musí k jejímu naplnění mimo jiné nabídnout, slíbit nebo poskytnout prospěch.

Nabídnutím prospěchu se rozumí jakákoli situace, kdy osoba nabízející prospěch jako první projeví snahu prospěch nabídnout. Jako první musí být tedy iniciativa vždy na osobě nabízející prospěch, v opačném případě lze pouze naplnit znaky „slíbí“ či „poskytne“. Není pak již rozhodné, zda osoba nabídku prospěchu přijme nebo nepřijme, dokonce se ani nevyžaduje jakákoli reakce osoby na tuto nabídku. Takovýmto jednáním je znak „nabídnutí“ naplněn, a pokud tak pachatel činí za účelem spáchání některého z trestných činů dle ustanovení § 345, § 346 nebo § 347 trestního zákoníku, naplněním tohoto znaku je trestný čin maření spravedlnosti dokonán.⁵⁸ Pachatel tohoto trestného činu může být připraven ihned po nabídnutí prospěch poskytnout, pak při souhlasu osoby akceptující jeho přijetí přechází nabídnutí do znaku poskytnutí. Pokud však pachatel po nabídnutí spojuje s touto nabídkou zařídit poskytnutí prospěchu v budoucnu, přechází nabídnutí do znaku slíbení.⁵⁹

Slíbení prospěchu pak znamená v podstatě jakýkoli komunikační počín, kterým pachatel dává najevo, že prospěch v budoucnu poskytne, a to i právně nezávazným způsobem. Dle mého názoru s ohledem na skutečnost, že pachateli je známo, že jedná protizákonně, nebude chtít zanechat o své činnosti žádné důkazy, např. v podobě jakékoli písemnosti, bude patrně slíbení prospěchu právně nezávazným způsobem pravidlem v naprosté většině případů. Z toho pak vyplývá, že k trestnosti činu není podstatné, zda slib prospěchu byl dodržen, rovněž není vyloučen slib prospěchu s jakoukoli podmínkou a není rozhodné, zda tato byla či nebyla splněna.

Poskytnutí prospěchu je spojeno s umožněním přijetí výhody adresátem, která tento prospěch představuje. Může se například jednat o fyzické předání hmotné věci, postoupení práv k nehmotné věci, uznání dluhu, sdělení požadovaných informací, započítání plnění jakýchkoli služeb aj. Není podstatné, jak

⁵⁷ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 47, 50 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxszsfzwxzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 7 Tdo 1094/2017

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3168

adresát poskytnutého prospěchu s tímto naloží, tento znak je naplněn, i když adresát např. sdělenou informaci žádným způsobem nepoužije. Je třeba ještě doplnit, že prospěch uvedený ve skutkové podstatě trestného činu maření spravedlnosti lze považovat za totožný s pojmem „úplatek“ užívaný u korupčních trestných činů, resp. trestného činu přijetí úplatku dle § 331, podplácení dle § 332 a nepřímé úplatkářství dle § 333 trestního zákoníku.⁶⁰

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti dle § 347a odst. 2 trestního zákoníku pachatel buď sám nabídne, slíbí nebo poskytne prospěch, je však možné tak učinit prostřednictvím jiné osoby, tedy osoby prostředníka. Pokud například pachatel při poskytnutí prospěchu použije prostředníka, je trestný čin maření spravedlnosti dokonán již jeho předáním prostředníkovi, a to bez ohledu na to, zda se tento prospěch dostane do sféry adresáta. Trestné jednání takového prostředníka pak naplní skutkovou podstatu uvedeného trestného činu, stejně jako u hlavního pachatele, s tím, že nejspíše bude kvalifikováno jako forma spolupachatelství.⁶¹

2.2.6 Za účelem spáchání trestných činů

Výčet trestných činů křivého obvinění dle § 345, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle § 346 a křivého tlumočení dle § 347 trestního zákoníku, kvůli jejichž spáchání pachatel trestného činu uvedeného v druhé základní skutkové podstatě dle § 347a odst. 2 trestního zákoníku korupčně jedná je výčtem taxativním. Prakticky se jedná o účastenství, resp. organizátorství či návod k uvedeným korupčním trestným činům, které zákonodárce povýšil na samostatnou skutkovou podstatu. I když záměrem pachatele musí být spáchání některého z uvedených korupčních trestných činů, osoba, na kterou pachatel korupčně působí, žádný z těchto trestných činů spáchat nemusí, nemusí se o ně ani pokusit. Tímto způsobem zákonodárce v daném případě v podstatě prolomil zásadu akcesority účastenství. Trestný čin maření spravedlnosti je dokonán již tím, že pachatel korupčně jedná (nabídne, slíbí nebo poskytne jiné osobě prospěch) s cílem přesvědčit ji, aby spáchala jeden z uvedených korupčních trestných činů.

⁶⁰ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3160.

2.3 Kvalifikované skutkové podstaty

Kvalifikované skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti, jsou uvedeny v ustanovení § 347a odst. 3, 4, 5 trestního zákoníku a vždy se vztahují k jedné či druhé základní skutkové podstatě tohoto trestného činu. Obecně lze uvést, že kvalifikovaná skutková podstata je tvořena základní skutkovou podstatou, tedy jejími znaky, ke kterým je přidán minimálně ještě jeden další znak, čímž se skutková podstata (již kvalifikovaná) stává více společensky škodlivou.⁶²

Jak vyplývá z výše trestní sazby, která se zde zvyšuje na jeden rok až pět let, nejméně závažnou kvalifikovanou skutkovou podstatou je skutková podstata ve smyslu ustanovení § 347a odst. 3 trestního zákoníku. Tuto může pachatel naplnit, jestliže se dopustí jednání spadající pod jednu ze základních skutkových podstat s tím, že tak bude činit s úmyslem získat prospěch, ať již pro sebe či někoho jiného (§ 347a odst. 3 písm. a) trestního zákoníku). Prospěchem zde rozumíme zejména majetkový prospěch. Majetkový prospěch je jakýkoli přírůstek v majetkové sféře pachatele nebo jiné osoby, k němuž došlo či mělo dojít v důsledku spáchaného trestného činu. O majetkový prospěch jde i tehdy, když nenastal úbytek, ke kterému by jinak, nebýt spáchaného trestného činu, muselo na majetku pachatele dojít.⁶³ Majetkovým prospěchem nemusí být jen finanční prostředky, ale prakticky cokoli, co poskytuje pachateli jakoukoli majetkovou hodnotu. Prospěchem však může být i jakákoli imateriální výhoda, např. sdělení požadované informace, na kterou by jinak neměl nárok. V této kvalifikované skutkové podstatě tak je přísněji trestán pachatel, který má zjištěné úmysly. Může jít např. o situaci, kdy pachatel nabídne jiné osobě úplatek, aby tato křivě svědčila v jeho prospěch v majetkovém sporu v civilním řízení. Zde je zřejmý záměr pachatele civilní spor vyhrát a tím získat majetkový prospěch ať již přímo pro sebe, či pro jiného.

Další možností, jak naplnit tuto kvalifikovanou skutkovou podstatu je, že trestný čin maření spravedlnosti spáchá úřední osoba (§ 347a odst. 3 písm. b) trestního zákoníku). Obecně lze uvést, že dříve v trestním právu užívaný pojem veřejný činitel, který byl používán do 31.12.2009, byl s účinností trestního zákoníku nahrazen pojmem úřední osoba, nicméně oba tyto pojmy jsou do značné

⁶² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. vydání.* Praha: Leges, 2019, s. 173

⁶³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 532

míry obsahově shodné.⁶⁴ Výčet úředních osob je uveden v ustanovení § 127 trestního zákoníku. Pro příklad lze uvést, že úřední osobou je soudce, státní zástupce, prezident ČR, člen vlády ČR, poslanec nebo senátor Parlamentu ČR, člen zastupitelstva, příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie atd. Nicméně výčet uvedený v tomto ustanovení není v podstatě taxativní, neboť úřední osobou ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku je také jakákoli jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci a dále ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku je úřední osobou také odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, což výčet konkrétních osob samozřejmě rozšiřuje. Úředními osobami však nejsou osoby působící v orgánech zájmové nebo profesní samosprávy, i když obecně jsou řazeny pod veřejnou správu.⁶⁵ Obligatorní podmínkou zakládající postavení úřední osoby je navíc splnění kumulativní podmínky uvedené v ustanovení § 127 odst. 2 trestního zákoníku, tedy, že trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností. Úřední osoba tak musí plnit úkoly státu nebo společnosti k čemuž používá svěřenou pravomoc. Za úřední osobu se také považuje úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace za podmínek výše uvedených, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva nebo pokud se souhlasem orgánů České republiky působí na jejím území.⁶⁶ Nicméně důležité je uvést, že pokud je úřední osoba pachatelem, tak tato nemusí mít žádný vztah ke konkrétnímu řízení nebo k osobě, vůči níž za podmínek ustanovení § 347a odst. 3 písm. b) trestního zákoníku působí.⁶⁷

Ve smyslu ustanovení § 347a odst. 3 písm. c) trestního zákoníku spáchá trestný čin pachatel, který navíc při naplnění některé ze základní skutkové podstaty má úmysl vážně jiného poškodit v zaměstnání či narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu. Hranice, kdy už se bude jednat o vážné narušení je záležitost velice kontextuální. Například pokud by v důsledku spáchání předmětného trestného činu byla osoba v zaměstnání poškozena, nemusí být nutně jeho následkem výpověď či okamžité zrušení pracovního poměru,

⁶⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6. vydání*. Praha: Leges, 2017, s. 839

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. Tzn 22/95

⁶⁶ § 127 odst. 3 trestního zákoníku

⁶⁷ PROVAZNÍK, Jan. § 347a [Maření spravedlnosti]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 73 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzfzzwexzsgaydsxzugbpxazrtgq3wc>

postačí, že významně zasáhne do profesní kariéry této osoby. Může se jednat o přerazení osoby na méně placené místo, zmaření šance na karierní postup, odvolání z vedoucí funkce, snížení osobního ohodnocení atd.⁶⁸ Uvedený znak může být také naplněn úmyslem zhoršit vztah mezi rodiči a potomkem nebo mezi jinými příbuznými, vyvolat vážné rozpory mezi manželi, na základě kterých může dojít k rozvratu manželství, narušit rodinné vztahy mezi manželi snahou očernit druhého z rodičů, aby pachatel dosáhl lepšího postavení v řízení o péči o nezletilé atd. K dokonání předmětného trestného činu již nebude podstatné, zda újma, kterou chtěl pachatel v úmyslu poškozenému způsobit, opravdu nastala či nenastala.⁶⁹

Další alternativou kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu ustanovení § 347a odst. 3 písm. d) trestního zákoníku je jednání, kdy pachatel spáchá takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Typickým příkladem bude, kdy pachatel nabídne jiné osobě finanční prostředky (úplatek), aby tato podala trestní oznámení na Generální inspekci bezpečnostních sborů a tím křivě obvinila policistu, jakožto úřední osobu, ze spáchání trestného činu, např. zneužití pravomoci úřední osoby ve smyslu ustanovení § 329 trestního zákoníku, neboť tento policista při výkonu své pravomoci pachateli dříve uložil pořádkovou pokutu. Úmyslem pachatele je tak zahájení trestního řízení vůči policistovi, jeho následná diskreditace, přičemž cílem pachatele tak je pomstít se policistovi. Bude tedy jednat ve vztahu k osobě (policistovi), která vůči němu plnila svou povinnost vyplývající ze zákona. Ve vztahu k trestnosti činu nebude pak již záležet na tom, zda skutečně došlo k zahájení trestního řízení či dokonce zahájení trestního stíhání policisty. I kdyby trestní oznámení bylo orgány činnými v trestním řízení vyhodnoceno jako zjevně neopodstatněné a pro poškozeného policistu by to nemělo žádné důsledky, bude skutková podstata naplněna.⁷⁰ Dále je vhodné uvést, že obecně nebude také záležet na tom, zda poškozený splnil či nesplnil svou povinnost vůči pachateli, jaká byla kvalita jejího plnění, zda tato povinnost byla pachateli k neprospěchu (například uložení pořádkové pokuty) nebo ku prospěchu (například poskytnutí lékařské péče), z jaké pohnutky pachatel

⁶⁸ PROVAZNÍK, Jan. § 335 [Zasahování do nezávislosti soudu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace) [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 52 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxszsfzwxzsgaydsxzugbpxazrtgm2q#>

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 4 Tdo 1283/2016

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu spis. zn. 3 Tdo 499/2016

jednal, ani to, zda při plnění povinností postupoval poškozený zcela na základě a v mezích zákona, nebo se vůči pachateli choval *contra legem*.⁷¹

U kvalifikované skutkové podstaty dle ustanovení § 347a odst. 4 trestního zákoníku se opět zvyšuje trestní sazba na trest odnětí svobody v délce na dvě léta až osm let. Pokud se pachatel dopustí trestného činu maření spravedlnosti, jako člen organizované skupiny bude jeho jednání kvalifikováno dle § 347a odst. 4 písm. a) trestního zákoníku. Organizovaná skupina není v zákoně nikde definována, i když tento pojem trestní zákoník hojně využívá. Z komentářové literatury vyplývá, že za organizovanou skupinu považujeme sdružení více osob (nejméně tři trestně odpovědných osob fyzických nebo právnických), v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností. To pak zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, čímž jsou umocněny jeho škodlivé dopady pro společnost. Skupina trvalejší charakter mít nemusí a tímto způsobem lze spáchat i jen jednorázový či ojedinělý trestný čin. Rovněž se nevyžaduje výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné přistoupení ke skupině, ale postačí, že se do ní pachatel včlenil a na její činnosti se aktivně podílel.⁷² K naplnění kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu ustanovení § 347a odst. 4 písm. b) trestního zákoníku musí pachatel tímto činem způsobit značnou škodu a u kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu ustanovení § 347a odst. 4 písm. c) trestního zákoníku musí tímto činem získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Značnou škodou se ve smyslu ustanovení § 138 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku rozumí škoda dosahující částky nejméně 1 000 000 Kč. Prospěchem se pak rozumí to, co pachatel získal trestným činem. Obecně může mít prospěch především materiální povahu, což je tedy zisk pachatele vyčíslený v penězích. Při stanovení výše takového prospěchu se použijí částky uvedené v ustanovení § 138 odst. 1 trestního zákoníku, tedy částky, které se jinak užívají pro určení výše škody.⁷³ Značný prospěch by tedy byl vyjádřen částkou nejméně 1 000 000 Kč. Prospěch však může mít i imateriální podobu a v takových případech se částky uvedené v ustanovení § 138 odst. 1

⁷¹ PROVAZNÍK, Jan. § 345 [Křivé obvinění]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace) [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 67 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptemsgjpwk232ge4dcxzsffzwwexzsgaydsxzugbpxazrtgq2q>

⁷² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1377, 1604.

⁷³ § 138 odst. 2 trestního zákoníku

trestního zákoníku nepoužijí.⁷⁴ Ke způsobení značné škody a k získání značného prospěchu postačuje zavinění z nedbalosti, neboť k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne, jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, s výjimkou případů, že trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné.⁷⁵

U poslední kvalifikované skutkové podstaty se trestní sazba zvyšuje na trest odnětí svobody v délce tři léta až deset let. I zde může tuto pachatel naplnit, jestliže se dopustí jednání spadající pod jednu ze základních skutkových podstat s tím, že způsobí tímto činem škodu velkého rozsahu (§ 347a odst. 5 písm. a) trestního zákoníku) nebo získá takovým činem pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu (§ 347a odst. 5 písm. b) trestního zákoníku). Škodou velkého rozsahu se ve smyslu ustanovení § 138 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku rozumí škoda dosahující částky nejméně 10 000 000 Kč. Výše této částky se použije i pro získání prospěchu, obdobně, jak uvedeno v předchozím odstavci, rovněž i zde ke způsobení škody velkého rozsahu a k získání prospěchu velkého rozsahu postačuje zavinění z nedbalosti.

Pro doplnění je třeba upozornit na okolnost, že u trestného činu maření spravedlnosti není příprava nikdy trestná, a to ani v případě zvláště závažného zločinu, resp. nejzávažnější kvalifikované skutkové podstaty dle ustanovení § 347a odst. 5 trestního zákoníku. Příprava je totiž trestná pouze v případě, jestliže to trestní zákoník u příslušného trestného činu výslovně stanoví, což ustanovení § 347a trestního zákoníku nesplňuje.⁷⁶

2.4 Trestní odpovědnost právnické osoby

Jak již uvedeno, trestného činu maření spravedlnosti se může dopustit i právnická osoba. Trestní odpovědnost právnických osob se totiž vztahuje na všechny zločiny a přečiny vyjma trestných činů taxativně vyjmenovaných v § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, přičemž trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku zde uveden není.

Obecně lze uvést, že zákon o trestní odpovědnosti právnických osob je konstruován na principu, že sama právnická osoba trestný čin nepáchá, neboť

⁷⁴ FRYŠTÁK, Marek. § 138 [Hranice výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace) [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxsfzwxszsgaydsxzugbpxazrrgm4a>

⁷⁵ § 17 písm. a) trestního zákoníku

⁷⁶ § 20 odst. 1 trestního zákoníku

se jedná o uměle vytvořený subjekt, který tak nemůže být nadán vůlí a existuje jen z toho důvodu, že jí byla právní osobnost přiznána zákonem. Projev vůle právnické osoby pak zákon o trestní odpovědnosti právnických osob určuje jako jednání, které jménem právnické osoby činí stanovené fyzické osoby a spáchání trestného činu se právnické osobě pouze přičítá. Jedná se zde o tzv. přičitatelnost jednání právnické osobě.

Aby mohlo dojít ke spáchání trestného činu právnickou osobou, musí být splněny následující zákonné předpoklady, a to kumulativně. Musí jít o protiprávní čin, tedy o jednání v rozporu s objektivním právem, tento protiprávní čin musí být spáchán buď v zájmu předmětné právnické osoby, nebo v rámci její činnosti, musí být spáchán některou z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, jedná se zejména o statutární orgán či člena statutárního orgánu, osobu ve vedoucím postavení či o osobu, která vykonává rozhodující vliv, protiprávní čin musí být dále přičitatelný právnické osobě ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2, 3 nebo 4 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Poslední podmínkou je, že se právnická osoba nezproští odpovědnosti ve smyslu ustanovení § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.⁷⁷ Dle jmenovaného ustanovení se právnická osoba trestní odpovědnosti zproští, pokud se podaří prokázat, že tato vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila.

Jednou ze základních zásad trestního práva hmotného je zásada odpovědnosti za zavinění, neboť bez zavinění nelze spáchat trestný čin. V tomto ohledu i trestné činy právnických osob lze spáchat pouze zaviněným jednáním, a to úmyslným, případně nedbalostním. Zavinění se vždy dovozuje od úmyslu či nedbalosti konkrétních fyzických osob, které za právnickou osobu jednaly. Jestliže dojde k jednání více osob, je vždy rozhodující forma zavinění té osoby, jejímž jednáním byly zásadním způsobem naplněny znaky trestného činu, i když se na jednání podílelo více osob, a to různým způsobem v různých formách zavinění.⁷⁸

⁷⁷ ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2018, s. 186

⁷⁸ Tamtéž, s. 188

2.5 Účinná lítost

Jednou z okolností, která v trestním právu způsobuje zánik trestní odpovědnosti pachatele, je účinná lítost. Tato je upravena v ustanovení § 33 trestního zákoníku a ve svém taxativním výčtu uvádí seznam trestných činů, u kterých je účinná lítost přípustná. Již jmenovanou novelou trestního zákoníku byl výčet v uvedeném ustanovení rozšířen o trestné činy křivého obvinění dle § 345 trestního zákoníku, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle § 346 trestního zákoníku, křivého tlumočení dle § 347 trestního zákoníku a právě také o trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.

Pachatel tohoto trestného činu se tedy může dovolat účinné lítosti a jeho odpovědnost za předmětný trestný čin zanikne, jestliže dobrovolně škodlivému následku tohoto trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo učinil o jmenovaném trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno. Oznámení pachatel musí učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.⁷⁹ Pokud tedy pachatel napraví škodlivý následek trestného činu v době, kdy mu z jeho pohledu ještě bezprostředně trestní stíhání nehrozilo, pak není vyloučeno naplnění uvedeného znaku dobrovolnosti, jak má na mysli ustanovení § 33 trestního zákoníku, i když pachatel obecně jednal z obavy z trestního stíhání, avšak nikoli pod konkrétní hrozbou trestního stíhání či již zahájeného trestního stíhání.⁸⁰

V případě zamezení nebo napravení škodlivého následku nebo oznámení trestného činu je podmínkou účinné lítosti vždy dobrovolné jednání pachatele. Takovéto dobrovolné aktivní jednání svědčí o pozitivním obratu pachatele a představuje i změnu jeho vnitřního postoje ve vztahu k trestnému činu a k zamýšlenému škodlivému následku. Vyžaduje se tedy, aby pachatel dobrovolně upustil od svého původního záměru.⁸¹ Nebude však záležet na pohnutce pachatele, tou může být i obecná obava z trestního stíhání. Dobrovolnost jednání pachatele není vyloučena jen z toho důvodu, že tento jednal pod dojmem obecné obavy ze svého odhalení a případných trestních následků. Takováto obava žádným způsobem nevylučuje dobrovolnost jednání pachatele,

⁷⁹ § 33 písm. a), b) trestního zákoníku

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 450

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 8 Tdo 1607/2005

jehož cílem je napravení škodlivého následku spáchaného trestného činu. I jednání, jež je motivováno snahou odvrátit trestní stíhání, může být činěno dobrovolně.⁸² Je zřejmé, že vždy bude záležet na konkrétních okolnostech konkrétní věci.

Posouzení splnění podmínek účinné lítosti u trestného činu maření spravedlnosti nebude patrně činit problémy u druhé modalitě první základní skutkové podstaty. Zde pokud pachatel padělá nebo pozmění věcný nebo listinný důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý a následně, aniž by byl tento předložen, resp. použit jako pravý, dobrovolně učiní o tomto trestném činu oznámení, dojde k zániku jeho trestní odpovědnosti. V tomto případě by totiž nepochybně došlo k oznámení v době, kdy mohlo být ještě zabráněno škodlivému následku trestného činu. Pokud však padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek bude předložen v rámci již probíhajícího řízení, bude nesnadné, stejně jako u první modalitě první základní skutkové podstaty, vyhodnotit podmínky dobrovolnosti. Je zde určitý časový prostor v období od předložení takového důkazu do jeho provedení. Avšak po jeho provedení je již obtížné podmínku dobrovolnosti vyhodnotit, neboť soud či orgán činný v trestním řízení nepodává žádné předběžné zprávy, s jakým výsledkem ten či onen důkaz provedl a vyhodnotil. To lze zpravidla zjistit až z odůvodnění konečného rozhodnutí. Pro posouzení naplnění znaku dobrovolnosti u pachatele by tak mělo být relevantní, jak se mu situace jevila, ve vztahu k tomu, jak se mu jevit měla a mohla. Okamžik ukončení dokazování v trestním řízení tedy nelze automaticky stanovit jako nejpozdější okamžik pro aplikování účinné lítosti.⁸³

U druhé základní skutkové podstaty kde se v podstatě sankcionuje účastenství ve formě organizování či návodu k trestným činům dle § 345, § 346 a § 347 trestního zákoníku, to bude s posouzením účinné lítosti obdobné, jako u první modalitě první základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti. Ani zde nelze jako poslední okamžik naplnění podmínek účinné lítosti ztotožnit s dokonáním jmenovaných trestných činů. Není totiž vyloučena možnost odstranění škodlivého následku spáchaného trestného činu,

⁸² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 446-447.

⁸³ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

kdy se například pachatel může dobrovolně doznat, že svědka navedl, aby křivě vypovídal.⁸⁴

⁸⁴ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

3. Reakce odborné veřejnosti a právní praxe

Trestný čin maření spravedlnosti nebyl přijat ze strany odborné veřejnosti či právní praxe jednoznačně. Zejména negativní pohled na něj zaujal advokátský stav, který v něm identifikoval určitá nebezpečí. Dle mého názoru se tyto obavy v podstatě týkaly oslabení právní pozice nejen jejich klientů, ale i potenciálního ohrožení advokáta samotného, který by v krajním případě mohl čelit i trestnímu stíhání, právě pro předmětný trestný čin.

3.1 Postoj České advokátní komory

Patrně jedním z nejhlasitějších oponentů byla Česká advokátní komora (dále také „ČAK“), která již v rámci samotného připomínkového řízení vznesla připomínky, které označila jako zásadní. Uvedla, že návrh nového trestného činu dle § 347a je nekoncepčním zásahem, který není nutný ani potřebný a dle jejího názoru je zcela zjevně v přímém rozporu s ústavními pravidly. Poukázala na okolnost, že obviněný má právo se hájit jakýmkoli způsobem a jediným limitem v tomto ohledu je zákaz křivě obvinít jiného ze spáchání trestného činu. Kritizuje návrh s tím, že je zde smíšeno několik různorodých skutkových podstat, které by ve svém důsledku moly vést k postihu samotného výkonu obhajoby ze strany obhájce, s poukazem zejména na skutečnost, že obhájce není oprávněn přezkoumávat pravdivost tvrzení klienta. Výrazný nesouhlas ČAK s tímto návrhem je patrný i z následné, dle mého názoru nepřiměřené argumentace, kdy v podstatě uvedla, že v případě, že by měl advokát nejprve ověřit pravdivost tvrzení a důkazů předkládaných klientem, byl by naplněn jeden z cílů deklarovaný závěry Velké říjnové socialistické revoluce o splynutí obžaloby a obhajoby. ČAK také kritizovala, v legislativním procesu neschválené, svádění k trestnému činu křivého obvinění s tím, že dle jejího názoru dosavadní právní úprava je dostatečným právním nástrojem k hájení společenského zájmu na spravedlivém rozhodnutí. Závěrem k tomuto bodu ČAK uvedla: *„Jedná se o právně brutalózní zásah do ústavních práv, podezřelého, obviněného a o zjevnou snahu o zastrašení obhájce při výkonu jeho profese, a tak úplnou eliminaci i jiným než dosavadním způsobem prvků kontradiktorního řízení před soudem a možnost vyhledat a provádět důkazy obhájcem ve smyslu § 89 trestního řádu“*.⁸⁵

⁸⁵ Přípomínky České advokátní komory k návrhu, kterým se mění trestní zákoník, č.j.: 07.32-000005/17 [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORNAPDADPTW/>

Poté, co novelizace trestního zákoníku prošla dne 19. září 2018 v Poslanecké sněmovně třetím čtením, informoval odborný časopis *Bulletin advokacie*, jehož vydavatelem je Česká advokátní komora o sněmovnou schváleném novém trestném činu maření spravedlnosti. I zde ČAK vyjádřila svůj nesouhlas s tím, že předmětný trestný čin pokládá za nebezpečný, nicméně již poněkud smířlivěji uvedla, že ve schválené podobě jej považuje za akceptovatelnější, na rozdíl od původního vládního návrhu. Zde je třeba ještě doplnit, že nakonec vypuštěný původní druhý odstavec týkající se svádění k trestnému činu, proti kterému ČAK zejména brojila, neprošel po téměř dvouhodinové bouřlivé debatě v Poslanecké sněmovně. Návrh na jeho vypuštění prosazovaný ČAK a podaný poslancem Markem Bendou nakonec podpořilo celkem 117 zákonodárců.⁸⁶

I přes uvedený odmítavý postoj byl trestný čin maření spravedlnosti, jak již shora uvedeno, v rámci novely trestního zákoníku vtělen do našeho právního řádu. ČAK následně zvolila pragmatický přístup k dané problematice, kdy sdělila advokátskému stavu, že předmětná skutková podstata v odstavci prvním se blíže dotýká výkonu advokacie. Představenstvo ČAK předložilo advokátům konkrétní informace a doporučení k tomuto novému trestnému činu. Mimo jiné uvedlo, že tento trestný čin souvisí či může souviset s činností advokáta při poskytování právní služby, neboť jeho jednání, které činí v rámci příslušného procesního úkonu, byť na základě plné moci jako zástupce svého klienta, může naplnit skutkovou podstatu jmenovaného trestného činu. V konečném důsledku tak může být pachatelem i advokát, bez ohledu na okolnost, kdo důkaz pozměnil nebo padělal. Pokud však tak činí klient, kdy jde např. o osobní úkon klienta, je trestně odpovědný klient, a nikoli advokát. Vzhledem k tomu, že trestný čin maření spravedlnosti lze spáchat pouze úmyslným zaviněním, je podstatné zda pachatel ví o tom, že se jedná o padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek a to v okamžiku, kdy byl tento předložen v úmyslu, aby byl použit jako pravý.⁸⁷

Představenstvo ČAK svým členům, zejména jako preventivní krok, navrhlo úpravu mandátní smlouvy o poskytování právních služeb s doporučením,

⁸⁶ Sněmovna schválila nový trestný čin maření spravedlnosti. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: www.bulletin-advokacie.cz/snemovna-schvalila-novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti

⁸⁷ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

aby byl klient nejprve seznámen se doslovným zněním ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku a dále poučen, že advokát není bez souhlasu klienta oprávněn ověřovat úplnost či pravdivost informací poskytnutých klientem, a to ve smyslu čl. 6 odst. 3 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (dále jen „Etický kodex“). Rovněž bylo navrženo uvést v mandátní smlouvě toto jakési generální upozornění: „*Podpisem na této smlouvě klient mimo jiné stvrzuje i to, že byl poučen o nutnosti sdělit advokátovi jemu známé informace o možnosti, že by vůči předloženým důkazům mohlo být namítnuto, že jsou padělané anebo pozměněné, a pro takový případ s advokátem projednat vhodný postup. Bez tohoto upozornění advokát neodpovídá za věcnou správnost a autentičnost důkazů, které soudu podle pokynu klienta předloží*“.⁸⁸

3.2 Další vybrané názory

Na druhou stranu asi nebude překvapením, že reakce nejvyššího státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v rámci připomínkového řízení byla v podstatě příznivá, neboť tento ve svých připomínkách čj.: 1 SL 358/2017 – 25 ze dne 11. září 2017 k navrhovanému trestnému činu maření spravedlnosti žádnou připomínku nevyslovil.

Stejný přístup zvolilo i Ministerstvo vnitra, které ve svých připomínkách čj.: MV-99100/LG-2017 ze dne 12. září 2017 k tomuto nově navrhovanému trestnému činu rovněž žádnou připomínku nevedlo.

Z připomínek Nejvyššího soudu sice vyplývá nesouhlas s novou koncepcí zvláště přitěžujících okolností u trestných činů dle § 345, § 346, § 347 a také § 347a trestního zákoníku, s tím, že se jedná o nevyváženě stanované okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, nicméně k samotnému trestnému činu dle § 347a Nejvyšší soud sděluje, že zavedení tohoto nového trestného činu podporuje. Zde je vhodné upozornit, že Nejvyšší soud tedy neměl žádné připomínky ani k přijetí původního druhého odstavce týkajícího se svádění ke spáchání trestného činu, když uvedl: „... *nemáme zásadních výhrad ani proti*

⁸⁸ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

*koncepti dvou základních skutkových podstat v prvních dvou odstavcích a třetího speciálního, kvalifikovaného případu ve vztahu ke druhému“.*⁸⁹

Pohled na tuto problematiku přiblížil ve svém odborném článku Mgr. Bc. Martin Mičkal, t.č. právní čekatel na Krajském státním zastupitelství v Brně a současně doktorand na Katedře trestního práva, Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, dnes státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1. Tento na straně jedné dochází ke zřejmému závěru, že s ohledem na skutečnost, že skutková podstata předmětného trestného činu vyžaduje zavinění úmyslné, kdy pachatel musí vědět okolnost, že důkazní prostředek je padělkem, nemůže být tak trestně odpovědný advokát, který o této skutečnosti neměl povědomost. Na druhé straně však uvádí i jisté pochopení pro situaci, kdy vyjde dodatečně najevo, že nějaký důkazní prostředek, který předložil advokát, je pozměněný či padělaný. Advokát se tak nepochybně stane objektem zájmu orgánů činných v trestním řízení, v lepším případě jako svědek v horším jako podezřelý. Jmenovaný autor dle mého názoru také poněkud příznačně vystihl jádro problému, kdy uvedl svoji výzvu: *„Dovolím si na tomto místě apelovat na orgány činné v trestním řízení, aby k případům, kde předkladatelem padělaného nebo pozměněného důkazu bude advokát, přistupovaly s důsledným respektováním presumpce nevinny, a z ní plynoucího požadavku na přiměřenost jejich postupu“.*⁹⁰

Do diskuze o předmětné materii zasáhli také jednotliví advokáti. Příkladem může být známý pražský advokát JUDr. Tomáš Sokol, který se v souladu s názorem České advokátní komory k tomuto trestnému činu vyjádřil kriticky. Uvedl, že spolu s kolegy je přesvědčen, že některá z možných interpretací nově zaváděného trestného činu může negativně zasahovat do činnosti advokátů a prakticky je činit odpovědnými za předložené důkazy, které však podávají v zastoupení svých klientů. Zejména se vymezil proti původně navrhované právní úpravě postihující svádění ke spáchání trestného činu, kdy vyslovil názor, že se jedná prakticky o pokus *„postihovat ještě ranější fázi jednání, než je příprava trestného činu.“* Nicméně z mého pohledu také racionálně poznamenal, že schválený návrh je kompromisem, který bude třeba respektovat s tím, že nově schválená skutková podstata by měla, na rozdíl

⁸⁹ Přípomínky Nejvyššího soudu k návrhu, kterým se mění trestní zákoník, čj.: Sleg 59/2017 [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORNAPDADPTW/>

⁹⁰ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

od vládního návrhu, riziko postihu advokáta zmírnit, se závěrem, že: „*Advokáti si tedy při předkládání důležitých dokumentů jako důkazů v civilním i v trestním řízení budou muset počínat poněkud obezřetněji než doposud*“.⁹¹

Dalším příkladem pak může být názor někdejší nejvyšší státní zástupkyně, nyní advokátky JUDr. Renaty Vesecké, která trestný čin maření spravedlnosti rovněž nepodpořila a mimo jiné poukazuje na zavádějící tvrzení předkladatele, že by měl nově zaváděný trestný čin pomoci ke snížení počtu korupčních jednání. Uváděné považuje za pouhé spekulace, ke kterým není žádný důvod. Rovněž uvádí přesvědčení, že i když se v průběhu legislativního procesu podařilo předmětný trestný čin schválit v méně intenzivní formě, než bylo původně navrhováno, nevylučuje řadu problémů při jeho aplikaci ze strany orgánů činných v trestním řízení s tím, že je otázkou jakým způsobem a do jaké míry bude nová právní úprava uvedenými orgány využívána. Závěrem pak uvádí své obavy: „*Pokud však ve společnosti bude i nadále přetrvávat snaha trestně stíhat za každou cenu, pak se obávám, že do „hledáčku“ maření spravedlnosti se dostanou především obviněné osoby a jejich advokáti*“.⁹²

Pokud vezmeme do úvahy výše uvedené kritické reakce a současně pomineme nesouhlas s původním návrhem týkajícím se svádění k trestnému činu, který nakonec přijat nebyl, lze vyzorovat, že nehlásitější kritika se týkala první modalitý u první skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti, který postihuje předkládání padělaných či pozměněných důkazů.

3.3 Statistické údaje

S ohledem na výše uvedené reakce, ať již pozitivní nebo negativní je dle mého názoru vhodné se podívat na to, jak je trestný čin maření spravedlnosti v praxi využíván. I když od jeho zavedení uplynula ještě poměrně krátká doba, myslím, že je vhodné dostupná data porovnat, minimálně z pohledu kvantity jeho páchání.

Postupem dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím jsem tedy z Nejvyššího státního zastupitelství v Brně vyžádal statistické údaje k předmětnému trestnému činu za období let 2019 - 2022. Zejména byly

⁹¹ Maření spravedlnosti se stane trestným činem. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: www.bulletin-advokacie.cz/mareni-spravedlnosti-se-stane-trestnym-cinem2

⁹² VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forezní vědy, právo a kriminalistika* [online]. Vysoká škola finanční a správní. 2019, roč. 4, č. 2, s. 142-147. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.vsfs.cz/periodika/foreznni-vedy-2019-2.pdf>

požadovány informace, kolik takovýchto trestných činů bylo za jednotlivá období spácháno, resp. kolik jich bylo prověřováno (kolik odloženo), kolik vyšetřováno (kolik zastaveno), kolik jich bylo projednáváno v řízení před soudem a jak bylo řízení ukončeno. Zasláná data k trestnému činu maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku jsou zpracována v následujících přehledových tabulkách.

Tabulka č. 1

rok	stíháno	obžalováno	zkrácené přípravné řízení	podán návrh na potrestání	podmíněně zastaveno	odsouzeno	zastaveno
2019	5	4	0	0	1	1	0
2020	10	8	4	4	2	7	1
2021	20	17	4	4	3	6	2
2022	21	20	3	2	2	15	1

Tabulka č. 2

rok	trest
2019	1x podmíněně odloženo
2020	2x nepodmíněně, 2x podmíněně odloženo, 2x obecně prospěšné práce, 1x peněžitý trest
2021	5x podmíněně odloženo, 1x obecně prospěšné práce
2022	2x nepodmíněně, 8x podmíněně odloženo, 4x peněžitý trest, 1x upuštěno od potrestání

Z uvedených statistických dat tabulky č. 1 je patrné, že počet věcí, ve kterých bylo ve smyslu ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání konkrétní osoby pro trestný čin maření spravedlnosti, se stále zvyšuje. Od roku 2019 byl nárůst vždy z roku na rok o 100%, teprve až v roce 2022 se tento trend podstatně snížil, když došlo k nárůstu pouze o jeden případ. Obdobný trend je vidět i u věcí obžalovaných a odsouzených. Je logické, že při zavedení nového trestného činu dochází postupně k nárůstu případů, které se následně stabilizují na určité úrovni, a je otázkou, zda právě rok 2022 byl již počátkem ustálení v počtu předmětných trestných činů. Pro bližší analýzu bude dle mého názoru třeba počkat na další vývoj. V tabulce č. 2 je pak

informativně uveden počet a skladba trestů, které byly za spáchání předmětného trestného činu soudem uloženy.

4. Trestný čin maření spravedlnosti vs. právo na obhajobu

Právo na obhajobu je nejen v oblasti trestního práva jednou z nejdůležitějších zásad trestního procesu, ale je také zásadou na úrovni práva ústavního i mezinárodního. Z mezinárodního práva je vhodné zmínit jednak čl. 6 odst. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla jako základní lidskoprávní dokument v roce 1950 sjednána na půdě Rady Evropy. Jmenované ustanovení uvádí minimální práva každé osobě, která je obviněna z trestného činu a výslovně zmiňuje i právo na obhajobu.⁹³ Dalším významným dokumentem je Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který byl v roce 1966 přijat Organizací spojených národů, přičemž i zde jsou v čl. 14 odst. 3 stanoveny minimální záruky každému, kdo je obviněn z trestného činu.⁹⁴ Nelze opomenout ani právo Evropské unie, kde k primárním pramenům práva řadíme taktéž Listinu základních práv Evropské unie, která zejména v čl. 47 a 48 právo na obhajobu explicitně potvrzuje.⁹⁵ Na ústavní úrovni pak právo na obhajobu upravuje zejména čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, kdy mimo jiné uvádí, že osobě obviněné ze spáchání trestného činu musí být poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby s tím, že se buď může hájit sama, pak se jedná o tzv. materiální obhajobu, nebo prostřednictvím obhájce, což představuje tzv. obhajobu formální.⁹⁶ Nejblíže k osobě obviněné má však právní úprava obsažená v trestním řádu, kde je právo na obhajobu uvedeno jako jedna ze základních zásad trestního řízení, ve smyslu ustanovení § 2 odst. 13 trestního řádu.

4.1 Hledisko materiální obhajoby

Právo na obhajobu a její nezávislost na orgánech činných v trestním řízení je tedy stěžejním právem osoby obviněné z trestného činu a v rámci tohoto práva se může, až na nemnoho výjimek, kterým se budu věnovat dále, hájit jakýmkoli způsobem. Může se zejména vyjádřit ke skutečnostem, které jí jsou kladeny za vinu, a k důkazům o nich, přičemž však nemá uloženou povinnost mluvit pravdu. Zjednodušeně řečeno, může tak v rámci své obhajoby lhát a nehrozí ji

⁹³ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

⁹⁴ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech

⁹⁵ Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02)

⁹⁶ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

za to žádný postih. Má také právo odmítnout vypovídat, a to bez uvedení jakéhokoli důvodu. K doznání nebo k výpovědi nesmí být žádným způsobem donucována. Může činit návrhy, podávat žádosti, opravné prostředky, uvádět okolnosti a důkazy svědčící její obhajobě, může si zvolit obhájce a radit se s ním. Pokud se nachází ve vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobody, má významné právo mluvit se svým obhájcem bez přítomnosti třetí osoby.⁹⁷

I když tedy obviněný nemusí vypovídat pravdu a jako obhajobu použije např. z jeho pohledu věrohodnou lež, aby se vyvinil, nesmí jiného lživě obvinít ze spáchání trestného činu, neboť by se tím sám dopustil trestného činu křivého obvinění dle § 435 trestního zákoníku. Rovněž by se mohl dopustit trestného činu pomluvy dle § 184 trestního zákoníku, pokud by o jiném sdělil informaci, která je nepravdivá a která je současně způsobila značnou měrou ohrozit jeho vážnost u dalších osob, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

Do doby nabytí účinnosti předmětné novely trestního zákoníku a zavedení trestného činu maření spravedlnosti mohl také obviněný bez jakéhokoli postihu padělat či pozměnit důkazní prostředek nebo takovýto důkazní prostředek předložit, aby zpochybnil své obvinění a případně se i zcela vyvinil. Zde je třeba upřesnit, že důkazním prostředkům v podobě veřejné listiny trestní zákoník ochranu již poskytoval a nadále poskytuje, neboť padělání a pozměnění veřejné listiny je trestným činem ve smyslu ustanovení § 348 trestního zákoníku. Bylo pak na posouzení konkrétního orgánu činného v trestním řízení a v konečném důsledku soudu, zda při hodnocení důkazů s ohledem ke konkrétním okolnostem případu takovémuto důkazu přisvědčí či nikoli. Po nabytí účinnosti novely trestního zákoníku se však manévrovací prostor obviněnému pro jeho obhajobu částečně zúžil, neboť výše naznačený způsob obhajoby již využít nemůže, tedy pokud nechce riskovat naplnění skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti dle § 347a odst. 1 trestního zákoníku.

Z uvedeného pohledu pak lze přisvědčit názoru, že u obviněného dochází k částečnému oslabení práva na obhajobu, které však není nijak zásadní. Dle mého soudu jde v podstatě o dvě jednoduché kontradiktorní otázky, které jsou koncepční či spíše politické. Má zákonodárce v úmyslu, aby bylo možné padělat či předkládat zejména soudu padělané nebo pozměněné důkazy, za účelem zajištění širšího práva na obhajobu s tím, že soud, který navíc dle současné

⁹⁷ § 33 odst. 1, § 92 odst. 1 trestního řádu

judikatury nelze uvést v omyl, si sám posoudí, zda se jedná o důkazy, které jsou či nejsou korektní? Anebo má zákonodárce v úmyslu, aby bylo trestním právem chráněno padělání či předkládání pozměněných nebo padělaných důkazních prostředků zejména soudu, a tímto represivním a současně preventivním způsobem byl snížen počet falzifikátů, avšak za cenu částečného zúžení prostoru pro obhajobu. Je zřejmé, že na tyto otázky si již zákonodárce odpověděl, když zavedl do našeho právního řádu předmětný trestný čin.

Dle mého názoru se z pohledu materiální obhajoby nejedená o zásadní problém, neboť obviněný je při své obhajobě sic limitován dalším, novým omezením, ale nikoli jediným. Jak již výše uvedeno, trestní právem je mimo jiné chráněno křivé obvinění, pomluva, ale také například korupční jednání. Pokud by se obviněný či obžalovaný pokusil ovlivnit jakýkoli orgán činný v trestním řízení nejen svými argumenty, ale navíc i slíbením úplatku, za účelem příznivějšího rozhodnutí, jednalo by se o trestný čin podplácení dle § 332 trestního zákoníku, což by bylo také nepochybně za hranou práva na obhajobu.

Objektivním pohledem na tuto problematiku je možné na jednu stranu sledovat rozsáhlé penzum oprávnění, které přísluší obviněnému a zajišťují tak jeho právo na obhajobu. Na druhou stranu je ale také třeba vnímat i zájem státu na výkonu spravedlnosti, a tedy zájem na spravedlivém potrestání pachatele za spáchaný trestný čin. V konečném důsledku je pak na zákonodárci, aby nastavil mezi těmito dvěma zájmy rovnováhu tak, aby nedošlo k vychýlení na jednu či druhou stranu.

4.2 Hledisko formální obhajoby

Ačkoli to na první pohled nemusí být zřejmé, dle mého názoru je trochu odlišná situace v případě formální obhajoby. V trestním řízení může být obhájcem pouze advokát.⁹⁸ Advokátem pak může být pouze osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním, která je zapsána v seznamu advokátů České advokátní komory, přičemž jde o profesní komoru s povinným členstvím. Jedná se tak o profesionála, jež poskytuje právní zastoupení a je jakousi prodlouženou rukou svého mandanta. Tímto je zpravidla osoba obviněná ze spáchaní trestného činu, v řízení před soudem se pak jedná o osobu obžalovanou. Obhájce je odborníkem, který ovládá zejména trestní právo, způsoby obhajoby, zná práva svá a svého mandanta. Naproti tomu obviněný je právním laikem, proti kterému stojí odborně

⁹⁸ § 35 odst. 1 trestního řádu

zdatné orgány činné v trestním řízení, zejména státní zástupce, který je také právním profesionálem. Tato existující nerovnost se dle mého názoru v případě formální obhajoby narovnává.

Nelze také odhlédnout od skutečnosti, že obhájce má větší prostor k výkonu obhajoby, než sám obviněný. Například v přípravném řízení je obhájce od okamžiku zahájení trestního stíhání oprávněn účastnit se všech úkonů trestního řízení, jejichž výsledek může být použit jako důkaz. Navíc pokud o to požádá, musí být policejním orgánem řádně a včas o konání takového úkonu vyrozuměn. Naproti tomu obviněný se těchto úkonů může účastnit pouze v případě, pokud ho policejní orgán připustí.⁹⁹

Formální obhajobu nelze samozřejmě vnímat izolovaně, neboť i v rámci ní obhájce prakticky pomáhá a radí obviněnému s jeho materiální obhajobou, kdy např. obviněný činí osobní úkony. Nicméně zmiňovaná odlišnost situace je dána zejména tím, že obhájci v rámci poskytování právních služeb jménem svého klienta v podstatě běžně podávají orgánům činným v trestním řízení žádosti, návrhy, připomínky, zjednodušeně řečeno různá podání, včetně důkazních prostředků, které obdrželi od svého klienta. Nejsou jejich původci a také nemusí být detailně obeznámeni s tím, z jakého zdroje pocházejí. I když mezi obhájcem a jeho klientem musí panovat vzájemná důvěra, která je nezbytná k dosažení v zásadě společného cíle, nelze vyloučit, že obhájce může být svým klientem uveden v omyl týkající se původu zmiňovaných důkazních prostředků. Nebo ani sám obviněný nemusí vědět o tom, že se jedná o padělané či pozměněné důkazy. Navíc jak již výše uvedeno, v souladu s Etickým kodexem advokát není bez souhlasu klienta oprávněn ověřovat úplnost či pravdivost informací jím poskytnutých. Advokát má rovněž povinnost prosazovat a chránit práva a oprávněné zájmy svého mandanta a řídit se jeho pokyny, které může odmítnout pouze v případě, že jsou v rozporu s právním či stavovským předpisem.¹⁰⁰

Za výše naznačených okolností se tak obhájce může dostat, relativně snadno, do nezáviděníhodné situace, kdy ho orgány činné v trestním řízení budou považovat za podezřelého, ze spáchání trestného činu ve smyslu první skutkové podstaty maření spravedlnosti tím, že předložil např. policejnímu orgánu listinné dokumenty, které prokazují nevinu jeho klienta, avšak záhy se ukáže, že se jedná

⁹⁹ § 165 trestního řádu

¹⁰⁰ § 16 odst. 1 zákona o advokacii

o falzifikáty. Je sice pravdou, že předmětný trestný čin lze spáchat pouze úmyslným jednáním, a tedy pro naplnění skutkové podstaty by obhájce musel vědět, že se jedná o padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek. V opačném případě by byl pouze tzv. živý nástroj, který není trestně odpovědný, neboť nejednal zaviněně.¹⁰¹ Avšak do doby rozptýlení uvedeného podezření, kdy budou probíhat úkony trestního řízení, se dle mého názoru jedná o situaci, která je ve své podstatě pro obhájce dehonestující, může narušit vzájemnou důvěru mezi ním a klientem a v konečném důsledku oslabit či narušit jeho obhajobu.

4.3 Právo na právní pomoc

Lze dovodit, že cíle skutkové podstaty maření spravedlnosti jsou v kolizi s cíli nejen obviněného a jeho obhájce v trestním řízení, ale i obecně advokáta a jeho mandanta při poskytování právní služby. Popsaný problém tedy není jen při poskytování právních služeb v trestním řízení, ale i v jiných typech řízení např. ve správním či občanskoprávním, resp. obecně při poskytování právní pomoci, která je ústavním právem, neboť: „*Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení*“.¹⁰² I zde advokát, jakožto právní profesionál poskytuje klientovi právní služby a předkládá důkazy soudu. Také v civilním řízení může například vymáhat pohledávku na základě padělané smlouvy o zápůjčce, aniž by si byl vědom, že se jedná o falzifikát. Zjednodušeně lze uvést, že výše naznačené sporné okolnosti ve vztahu obhájce a obviněného lze obdobně vidět i ve vztahu advokáta a jeho klienta.

Z tohoto úhlu pohledu pak lze chápat, byť v některých případech možná přehnanou, kritiku České advokátní komory a advokátního stavu vůbec. Jak již výše uvedeno, v podstatě největší kritiku lze vidět u první modality první skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti týkající se předkládání padělaných či pozměněných důkazů. Dle mého názoru to je pochopitelné, neboť advokáti právě díky svému specifickému postavení běžně předkládají důkazy do řízení či pro účely zahájení řízení, protože to je nedílnou součástí jejich činnosti v rámci poskytování právních služeb. A v případě zjištění, že advokát takový důkaz předložil, může být jednak podezřelý ze spáchání předmětného trestného činu, jak shora uvedeno, ale nelze rovněž vyloučit exces ze strany

¹⁰¹ § 22 odst. 2 trestního zákoníku

¹⁰² Čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

orgánů činných v trestním řízení, jak např. naznačila advokátka JUDr. Renata Vesecká, s tím, že advokát bude obviněn, a tedy trestně stíhán. Takováto situace by pro něj byla nepochybně významným zásahem do jeho práv.

Jedná se sice o ryze teoretickou konstrukci, nicméně s ohledem na některé mediálně známé kauzy, které dle mého názoru budí dojem obžaloby vedené s určitou zarputilostí až do nezdárného konce, zproštěním obžaloby v plném rozsahu či zastavením trestního stíhání, tato může vyvolávat určité obavy. Bez znalosti spisu samozřejmě není možné blíže analyzovat konkrétní kauzy a ani to není cílem této práce. Nicméně bych zmínil dvě kauzy z poslední doby, které rozhodně nejsou jedinými a které mě v tomto ohledu zaujaly.

První je věc bývalé ministryně obrany Vlasty Parkanové, týkající se letadel CASA. Tato kauza běžela celkem dvanáct let, z toho šest let přípravné řízení a šest let řízení před soudem, aby nakonec došlo ke zproštění obžaloby s tím, že: *„V žádném směru nebylo zjištěno, že by České republice v souvislosti s obchodem s letadly a s nákupem transportního letounu CASA vznikla nějaká škoda“* jak mimo jiné sdělila předsedkyně senátu Městského soudu v Praze v usnesení o zamítnutí odvolání státního zástupce proti zprošťujícímu rozsudku soudu prvního stupně.¹⁰³ Zde si pak lze oprávněně klást otázku. Nebylo možné tuto skutečnost zjistit již v přípravném řízení? Pro dokreslení situace je ještě třeba uvést, že návrh státního zástupce na podání dovolání nebyl ze strany Nejvyššího státního zástupce již vyslyšen.

Druhá, se týká bývalého náměstka Vrchního státního zastupitelství v Praze, dnes advokáta JUDr. Libora Grygárka. Obžaloba Vrchního státního zastupitelství v Olomouci pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby tomuto kladla mimo jiné za vinu, že nedal pokyn k řádnému objasnění podezření týkajících se bankovních účtů Romana Janouška ve Švýcarsku. Kauza trvala přibližně sedm let a jejím závěrem bylo, že Městský soud v Praze ani nenařídil hlavní líčení a rovnou trestní stíhání zastavil. Odvolací Vrchní soud v Praze se pak ztotožnil s jeho názorem, odvolání státního zástupce zamítl a mimo jiné uvedl, že: *„Nebyly naplněny všechny zákonem požadované znaky skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby, a proto jednání obviněného*

¹⁰³ Parkanová je nevinná v kauze nákupu letounů CASA, potvrdil soud. iDNES.cz [online]. MAFRA, a.s., 13.10.2021 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-osvobozeni-vlasta-parkanova-nakup-letounu-casa.A211013_110517_domaci_wass

není trestným činem“.¹⁰⁴ I zde se tedy nabízí otázka. Nebylo možné tuto skutečnost zjistit již v samotném prověřování, ještě před zahájením trestního stíhání, případně nejpozději v průběhu vyšetřování?

Dle mého názoru se jedná o legitimní otázky, na které jsem dosud nezaznamenal odpovědi, a nelze se tedy divit určitým obavám advokátů v souvislosti s touto novou právní úpravou, týkající se zejména předkládání listinných a věcných důkazních prostředků. Myslím, že určitým řešením, které jde správným směrem, je výše uvedené doporučení České advokátní komory týkající se poučování klientů a s tím spojené úpravy mandátní smlouvy a samozřejmě také, jak uvedl JUDr. Tomáš Sokol, zvýšená obezřetnost advokátů.

I když, jak shora uvedeno, ze statistických údajů vyplývá, že stále ještě dochází k nárůstu trestných činů maření spravedlnosti, provedenou analýzou v otevřených zdrojích jsem však doposud žádné výše naznačené excesivní jednání nezjistil. Patrně se zatím tedy zmiňované obavy nenaplnily, nicméně bude velice zajímavé další vývoj v této oblasti sledovat.

¹⁰⁴ Státní zástupce Grygárek pravomoc nezneužil, postup ohledně Janouška mu nelze vyčítat, potvrdil soud. iROZHLAS [online]. Český rozhlas, 18.12.2019 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/roman-janousek-libor-grygarek-soud_1912181502_sot

5. Srovnání se zahraniční úpravou

Zpracování trestného činu maření spravedlnosti do našeho právního řádu bylo sice odůvodňováno zejména potřebou splnění již výše jmenovaných mezinárodních závazků, nicméně důvodová zpráva se rovněž zmiňuje o své inspiraci v právních řádech dvou sousedních států, kterými jsou Slovenská republika a Spolková republika Německo. Z důvodů předpokládané blízkosti či kompatibility jsem se tedy rozhodl o provedení komparace našeho trestného činu maření spravedlnosti s právními úpravami tohoto trestného činu ve jmenovaných státech.

5.1 Slovenská republika

Ve Slovenské republice je trestný čin maření spravedlnosti uveden v ustanovení § 344 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „slovenský trestní zákon“). Aktuálně je vymezen v následujícím znění:

„Marenie spravodlivosti

(1) Kto v konaní pred súdom alebo v trestnom konaní

- a) predloží dôkaz, o ktorom vie, že je sfalšovaný alebo pozmenený, na účel použiť ho ako pravý,*
- b) falšuje, pozmení alebo marí dôkaz, alebo bráni v získaní dôkazu,*
- c) marí alebo bráni prítomnosti alebo výpovedi strany trestného konania, účastníka súdneho konania, alebo ich zástupcov v konaní, svedka, znalca, tlmočníka alebo prekladateľa, alebo*
- d) použije násilie, hrozbu násilia alebo hrozbu inej ťažkej ujmy, aby pôsobil na sudcu, stranu trestného konania, účastníka súdneho konania, svedka, znalca, tlmočníka, prekladateľa alebo na orgán činný v trestnom konaní, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až šesť rokov.*

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak čin uvedený v odseku 1 spácha

- a) v úmysle sebe alebo inému zadovážiť značný prospech alebo spôsobiť značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok,*
- b) v úmysle zmarit' alebo sťažiť inému uplatnenie jeho základných práv a slobôd,*
- c) z osobitného motívu,*

- d) *ako verejný činiteľ alebo iná osoba v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo*
e) *ako osoba vykonávajúca právomoc orgánu riadenia a správy súdov*“.¹⁰⁵

Do právního řádu Slovenska byl zaveden ještě v době účinnosti nám známého zákona č. 140/1961 Zb., trestný zákon (dále jen „původní slovenský trestní zákon“), a to jeho novelizací provedenou zákonem č. 403/2004 Z. z., o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jednalo se původně o ustanovení § 170 a jeho účinnost byla stanovena od 1. srpna 2004. V souvislosti se zrušením původního slovenského trestního zákona ke dni 31. prosince 2005 byl trestný čin maření spravedlnosti převzat do slovenského trestního zákoníku pod výše uvedené ustanovení § 344 s účinností od 1. ledna 2006. Zajímavou skutečností je, že tím byla současně i zvýšena horní hranice trestní sazby v odstavci prvním o jeden rok, neboť původní sazba odnětí svobody byla na jeden rok až pět let.

Porovnáním s naší zákonnou úpravou je zde patrných několik zásadních rozdílů a dle mého názoru se jeví slovenská úprava jako přísnější. Jak již uvedeno výše, česká právní úprava normuje dvě základní skutkové podstaty, avšak slovenská obsahuje hned čtyři. Jejich komparací je zřejmé, že základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti dle § 344 odst. 1 písm. a), b) slovenského trestního zákona v podstatě odpovídají, i když ne zcela, oběma modalitám ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku. Objektivní stránku těchto skutkových podstat naplní ten, kdo v řízení před soudem nebo v trestním řízení

- a) předloží důkaz, o kterém ví, že je zfalšovaný nebo pozměněný, za účelem použít ho jako pravý,
- b) falšuje, pozmění nebo zmaří důkaz, nebo brání v získání důkazu.

Objektivní stránka je tedy širší v tom ohledu, že nepostihuje pouze padělání a pozměňování důkazů, ale konkrétně v písm. b) postihuje, na rozdíl od české právní úpravy, i další formy zasahování do procesu dokazování. Jde o jednání, kterým někdo brání v získání důkazu, např. jeho zatajováním nebo takovéto důkazy ničí.¹⁰⁶ Pro naplnění tohoto znaku je postačující, pokud možnost zajistit důkaz bude podstatně snížena.¹⁰⁷ Současně je však důležité poznamenat,

¹⁰⁵ § 344 slovenského trestního zákona

¹⁰⁶ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

¹⁰⁷ ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon s komentářem.* Žilina: Poradca podnikateľa, 2006, s. 483

že o bránění v získání důkazu nepůjde, pokud se např. jedná o důkaz, na který se vztahuje zákaz výslechu či povinnost mlčenlivosti advokáta. Stejně to bude u obviněného, který není povinen, resp. je oprávněn v souladu se zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare* takovýto důkaz nevydat. Je tak zřejmé, že uvedený znak bude naplněn pouze v případě neoprávněného maření důkazu.¹⁰⁸

Významný rozdíl lze také spatřit u slovenské varianty v absenci korektivu podstatného významu pro rozhodnutí, který byl v české právní úpravě doplněn ještě v rámci legislativního procesu. Na Slovensku je tudíž možné spáchat trestný čin maření spravedlnosti i falšováním nebo předložením zfalšovaného důkazu, který není podstatný pro rozhodnutí či je méně důležitý.¹⁰⁹

Další dvě základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti dle § 344 odst. 1 písm. c), d) slovenského trestního zákoníku již naše varianta tohoto trestného činu neobsahuje. Jejich objektivní stránku naplní ten, kdo v řízení před soudem nebo v trestním řízení

- c) maří nebo brání přítomnosti nebo výpovědi strany trestního řízení, účastníkovi soudního řízení, nebo jejich zástupcům v řízení, svědkovi, znalci, tlumočnickovi nebo překladateli, nebo
- d) použije násilí, hrozbu násilí nebo hrozbu jiné těžké újmy, aby působil na soudce, stranu trestního řízení, účastníka soudního řízení, svědka, znalce, tlumočnicka, překladatele nebo na orgán činný v trestním řízení.

Uvedené trestné jednání však u nás částečně postižitelné je, ale v rámci jiných trestných činů, kdy jejich kvalifikované skutkové podstaty obvykle zahrnují znak úmyslu působit na svědka, znalce nebo tlumočnicka v souvislosti s výkonem jejich povinností atp. Příkladem může být trestný čin vydírání ve smyslu ustanovení § 175 odst. 1, 2 písm. f) trestního zákoníku. Použitelné by rovněž byly skutkové podstaty trestných činů omezování osobní svobody dle § 171 trestního zákoníku, nebezpečné vyhrožování dle § 353 trestního zákoníku, vyhrožování s cílem působit na úřední osobu dle § 326 trestního zákoníku či násilí proti úřední osobě dle § 325 trestního zákoníku.¹¹⁰

Pokud se týká porovnání uvedené přísnosti jednotlivých skutkových podstat z hlediska výše trestu odnětí svobody, na první pohled je zřejmé,

¹⁰⁸ ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon s komentářom*. Žilina: Poradca podnikateľa, 2006, s. 483

¹⁰⁹ IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo hmotné 2. Osobitná časť*. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 374

¹¹⁰ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*

že všechny čtyři základní skutkové podstaty slovenského maření spravedlnosti mají přísnější trestní sazbu (na jeden rok až šest let), než Česká republika. Naše právní úprava u první základní skutkové podstaty umožňuje pachatele potrestat odnětím svobody až na dvě léta, druhá skutková podstata pak až na tři léta. Jinak je tomu ale u kvalifikovaných skutkových podstat, kdy dle § 344 odst. 2 slovenského trestního zákoníku lze uložit trest odnětí svobody v rozpětí tři až osm let, přičemž u české právní úpravy lze v posledním pátém odstavci uložit trest v délce tři až deset let. Použití této trestní sazby je však vázáno na způsobení škody velkého rozsahu nebo prospěchu velkého rozsahu.

Na stranu druhou je ale jmenovaná objektivní stránka dle ustanovení § 344 odst. 1 slovenského trestního zákoníku užší v tom směru, že nepostihuje také předložení padělaného nebo pozměněného důkazu pro účely zahájení řízení. Takováto výslovná trestnost, jako je normována v české právní úpravě, zde není uvedena. Z provedené komparace je také patrné, že jednání popsané v základní skutkové podstatě ve smyslu § 347a odst. 2 trestního zákoníku není ve slovenském trestním zákoně uvedeno.

5.2 Spolková republika Německo

I když, jak shora uvedeno, se náš zákonodárce inspiroval mimo právní úpravy Slovenské republiky i trestním zákoníkem Spolkové republiky Německo, v originále „*Strafgesetzbuch*“ (dále jen „německý trestní zákoník“), dle mého názoru to na první pohled není zřejmé, neboť v Německu je situace týkající se problematiky maření spravedlnosti výrazně odlišná. Německá právní úprava žádný takovýto trestný čin neupravuje, ale je zde určité množství trestných činů, které v podstatě předmětné škodlivé jednání postihují. Jedná se o dosti komplikované penzum trestných činů, které na sebe navzájem navazují a sofistikovaným způsobem se doplňují.¹¹¹

5.2.1 Podvod

Nejprve bych se však chtěl věnovat trestnému činu, který je z hlediska české právní úpravy na první pohled obdobný, nicméně při bližším zkoumání lze dojít k závěru, že se jeho použití v Německu do jisté míry liší. Jedná se o trestný čin podvodu, který lze zahrnout do materie maření spravedlnosti

¹¹¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

s ohledem na jeho jakousi univerzálnost. Německý trestní zákoník ho upravuje ve svém ustanovení § 263 v následujícím znění:

„Podvod

- (1) *Kdo v úmyslu opatřit sobě nebo třetímu protiprávní majetkový prospěch poškodí majetek jiného tím, že předstíráním nepravdivých anebo překroucením nebo zatajením pravdivých okolností vyvolá nebo udržuje omyl, trestá se trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.*
- (2) *Pokus je trestný“.*¹¹²

Na uvedenou základní skutkovou podstatu dále navazují kvalifikované, které uvádějí okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Tento trestný čin je v německé právní úpravě aplikován podstatně širším způsobem než u nás. Jedná se o situaci, kdy je soudce, nebo i jiný soudní orgán např. soudní vykonavatel uveden v omyl, v jehož důsledku učiní nesprávné rozhodnutí, které by jinak neučinil a poškodí tím druhou procesní stranu. Jedná se o tzv. procesní podvod. Německá právní praxe tedy umožňuje, aby v případě trestného činu podvodu, který je obecně považován za majetkový trestný čin, byl podvedeným soud a poškozeným, kterému byla ve výsledku způsobena majetková škoda, účastník řízení.¹¹³ Tato konstrukce jednak postihuje útok na cizí majetek, ale současně také zneužití soudu k tomuto záměru. K dokonání zmiňovaného trestného činu dojde v okamžiku, kdy soudce v omylu rozhodne a tím dojde k poškození druhé procesní strany a vzniku majetkové škody.¹¹⁴ U nás aplikace trestného činu podvodu uvedeným způsobem není možná s ohledem na aktuální doktrínu, dle které soud nelze uvést v omyl. Její rozsah byl vymezen judikurně (k tomu blíže viz. podkapitola 1.1).

U jmenovaného procesního podvodu se jedná o určitou analogii s nepřímým pachatelstvím, neboť soudce jednající v dobré víře je v podstatě zneužit jedním z účastníků civilního řízení. K tomu může dojít jednak předkládáním padělaných či pozměněných důkazních prostředků, ale také pouze nepravdivým tvrzením jedné ze stran sporu. Musí se však jednat o takové

¹¹² KRUK, Jiří. § 263 [Podvod]. In: KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01.01.2014. 2. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4byfzygmrmwgm#>

¹¹³ SCHÖNKE, Adolf, SCHRÖDER, Horst. *Strafgesetzbuch: Kommentar. 30., neu bearbeitete Auflage*. München: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-3-406-70383-6, s. 1848 a násl.

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 5 Tdo 533/2018

klamavé důkazy, které měly vliv na rozhodnutí, resp. soudce o ně opřel své rozhodnutí. Důležité je zmínit, že německá právní praxe rozlišuje, zda se při užití falešných důkazů současně jedná o oprávněný či neoprávněný nárok, neboť například za podvod se nepovažuje (pro nedostatek úmyslu), pokud jedna ze stran sporu s vědomím své obtížné procesní situace uvede nepravdu nebo doloží do řízení padělané důkazy, v němž se podle svého přesvědčení snaží prosadit svůj odůvodněný nárok, který je ale ohrožen z důvodu důkazní nouze.¹¹⁵

Provedenou komparací s naší právní úpravou tak lze dospět ke zřejmému závěru, že český právní řád procesní podvod nezná. Dle mého názoru je výše uvedená právní úprava procesního podvodu významná, nicméně postihuje pouze jednání, které má sice znaky maření spravedlnosti, ale je možné ho aplikovat pouze v případech, pokud je cílem pachatele získat pro sebe či jiného neoprávněný majetkový prospěch.

5.2.2 Padělání

Naproti tomu německý trestní zákoník upravuje celou řadu dalších trestných činů, které postihují materii maření spravedlnosti a kde znakem těchto skutkových podstat, tedy alespoň těch základních, není získání jakéhokoli majetkového prospěchu. Jedná se o trestné činy zařazené v oddíle dvacátém třetím (§§ 267-282), který se zabývá paděláním. Z pohledu maření spravedlnosti je asi nejprůběhavějším trestný čin dle § 267 německého trestního zákoníku, který je následujícího znění:

„Padělání listin

(1) Kdo k oklamání v právním styku vyhotoví nepravou listinu, pravou listinu zfalšuje anebo nepravou nebo zfalšovanou listinu použije, trestá se trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.

*(2) Pokus je trestný“.*¹¹⁶

I zde na uvedenou základní skutkovou podstatu dále navazují kvalifikované, které uvádějí okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Mezi těmito jsou např. situace, kdy je trestný čin spáchán živnostenským způsobem, pachatel ohrozí značnou měrou jistotu právního styku velkým

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu spis. zn. 5 Tdo 533/2018

¹¹⁶ KRUK, Jiří. § 267 [Padělání listin]. In: KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01.01.2014. 2. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4byfzygmrrwg4>

množstvím nepravých nebo zfalšovaných listin, způsobí ztrátu na majetku velkého rozsahu aj.

Komparací uvedeného trestného činu s naší právní úpravou maření spravedlnosti dle § 347a odst. 1 trestního zákoníku, která asi nejvíce odpovídá německému padělání listin je patrné, že německá úprava je výrazně přísnější. U této úpravy jsou sice v podstatě stejné znaky padělání či pozměnění a předkládání falzifikátu, avšak nepožaduje se jeho předložení pouze u soudu, mezinárodního soudního orgánu nebo v trestním řízení (jako u české), nýbrž postačuje, pokud je falzifikát použit v právním styku, což je nepochybně širší okruh možností. Dále porovnáním jednotlivých skutkových podstat z hlediska výše trestu odnětí svobody lze zjistit, že zatímco naše právní úprava v prvním odstavci umožňuje pachatele potrestat odnětím svobody až na dvě léta, ta německá až na pět let nebo peněžitým trestem. U kvalifikovaných podstat jsou tresty odnětí svobody obdobné, česká právní úprava v posledním odstavci stanoví trest v délce tři až deset let a německá od jednoho roku do deseti let.

Uvedený oddíl dvacátý třetí německého trestního zákoníku normuje další skutkové podstaty, které ve své podstatě obsahují prvek maření spravedlnosti. Jedná se o následující trestné činy, kdy z názvů jednotlivých skutkových podstat je patrné, jaké protiprávní jednání postihují. Padělání technických záznamů (§ 268), falšování důkazně významných dat (§ 269), klamání v právním styku při zpracování dat (§ 270), nepřímé nepravdivé osvědčení vyhotovenou listinou (§ 271), pozměňování úředních průkazů (§ 273), potlačení (zatajení) listiny; změnění hraničních znamení (§ 274), příprava padělání úředních průkazů (§ 275), opatřování padělaných úředních průkazů (§ 276), doklady o oprávnění k pobytu, průkazy k vozidlu (§ 276a), padělání zdravotních vysvědčení (§ 277), vystavení nesprávných zdravotních vysvědčení (§ 278), použití nesprávného zdravotního vysvědčení (§ 279), zneužití osobních dokladů (§ 281).

Ze jmenovaných bych se blíže zmínil o trestném činu dle § 274 německého trestního zákoníku, který zní:

„Potlačení (zatajení) listiny; změnění hraničních znamení

(1) Trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem se trestá, kdo

1. zničí, poškodí nebo potlačí listinu nebo technický záznam, které mu nepatří buď vůbec, nebo mu patří nikoli výlučně, v úmyslu způsobit jinému újmu,

2. *vymaže, potlačí, znehodnotí nebo změní důkazně významná data (§ 202a odstavec 2), se kterými buď vůbec, nebo nikoli výlučně sám smí disponovat, v úmyslu způsobit jinému újmu, nebo*
3. *odstraní, zničí, učiní neznatelným, posune anebo nesprávně umístí hraniční kámen nebo jiné znamení k označení hranic nebo stavu vody.*

(2) *Pokus je trestný*“.¹¹⁷

Na uvedené základní skutkové podstaty již žádná kvalifikovaná nenavazuje. Jedná se o ustanovení, které umožňuje postihovat poškození, potlačení, zničení, vymazání či znehodnocení, listin, technických záznamů či důkazně významných dat se záměrem způsobit jinému újmu. Jde o obdobný princip, jaký se uplatňuje ve slovenské právní úpravě, avšak podstatě širší. Jak již výše uvedeno u nás takováto trestněprávní úprava chybí. Ze znění uvedené skutkové podstaty je také zřejmé, že jedním z hlavních znaků je vlastnictví listiny, technického záznamu či dat. Pachatelem tohoto trestného činu může být pouze buď osoba, která není vlastníkem uvedené listiny, technického záznamu či dat, nebo osoba, která je jejich spoluvlastníkem. Pokud tedy vlastnictví svědčí výlučně takovéto osobě, nelze naplnit znaky předmětné skutkové podstaty.¹¹⁸

5.2.3 Svádění

Další skutková podstata, která by mohla být rovněž zařazena do problematiky maření spravedlnosti, je uvedena v § 160 německého trestního zákoníku, který zní:

„Svádění ke křivé výpovědi

(1) Kdo jiného svádí ke složení křivé přísahy, trestá se trestem odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem; kdo jiného svádí, aby učinil nepravdivé místopřísežné prohlášení nebo aby křivě nepřisežně vypovídal, trestá se trestem odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem až do sto osmdesáti denních sazeb.

(2) *Pokus je trestný*“.¹¹⁹

¹¹⁷ KRUK, Jiří. § 274 [Potlačení (zatajení) listiny; změnění hraničních znamení]. In: KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01.01.2014. 2. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4byfzygmmrxgq#>

¹¹⁸ SCHÖNKE, Adolf, SCHRÖDER, Horst. *Strafgesetzbuch: Kommentar. 30., neu bearbeitete Auflage*. München: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-3-406-70383-6, s. 483 a násl.

¹¹⁹ KRUK, Jiří. § 160 [Svádění ke křivé výpovědi]. In: KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01.01.2014. 2. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4byfzygmmjwga#>

Zde rovněž již nenavazuje žádná kvalifikovaná skutková podstata. Uvedený trestný čin se dle mého názoru nejvíce blíží naší skutkové podstatě maření spravedlnosti dle § 347a odst. 2 trestního zákoníku. Zatímco však u naší skutkové podstaty je třeba k jejímu naplnění mimo jiné poskytnout, nabídnout, nebo slíbit jinému nebo pro jiného prospěch u německé tato povinnost chybí. Prakticky tak lze osobu přesvědčovat či jí motivovat ke křivé výpovědi jakýmkoli způsobem. K naplnění předmětné skutkové podstaty, a tedy trestní odpovědnosti pachatele také není podstatné, zda se mu záměr podařil, tedy zda byla nakonec jeho snaha úspěšná.¹²⁰ Předmětný trestný čin může být spáchán rovněž i nepřímým pachatelem, resp. návodcem, neboť křivá výpověď je tzv. vlastnoruční delikt.¹²¹ V komparaci s naší právní úpravou je ta německá širší, i když v tomto konkrétním případě stanovuje nižší trest odnětí svobody, až na šest měsíců nebo peněžitý trest, zatímco naše již v základní skutkové podstatě uvádí trest odnětí svobody až na tři léta.

¹²⁰ JOECKS, Wolfgang. *Strafgesetzbuch. Studienkommentar. 7. Auflage*. Mnichov: C. H. Beck, 2007, ISBN: 978-340-671-254-8, s. 285

¹²¹ BOCK, Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1. Nichtvermögensdelikte*. Berlin, Heidelberg: Springer, 2018. ISBN 978-3-662-54790-8, s. 387

Závěr

Je nesporné, že se zákonodárce novelizací trestního zákoníku, resp. jeho rozšířením o trestný čin maření spravedlnosti, pokusil posílit řádné fungování a činnost orgánů veřejné moci, které jménem státu zabezpečují úkoly vyplývající z jejich postavení a funkce. Obecně se dá říci, že se jedná o rozšíření ochrany v oblasti pořádku ve věcech veřejných, přičemž důraz je kladen primárně na požadavek řádného průběhu řízení nejen u obecného soudu a nejen v trestní oblasti.

Dle mého názoru se trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných obecně vyznačují nezanedbatelnou společenskou škodlivostí, neboť se v konečném důsledku jedná o ochranu před porušováním principu spravedlnosti a rovnosti před zákonem, což je v demokratické společnosti jedna z nejdůležitějších veličin. Na druhou stranu však nelze odhlédnout od některých potencionálních úskalí v souvislosti s uplatňováním předmětného trestného činu. Jeho zavedením sice získaly orgány činné v trestním řízení další pravomoc postihovat společensky obtížně akceptovatelná jednání, kterými mohlo docházet k narušování řádného chodu justice. Jsem však toho názoru, že je třeba vzít do úvahy i negativní ohlasy pramenící z obav advokátního stavu spojené zejména s problematikou předkládání padělaných či pozměněných důkazů, neboť se jedná o potencionálně snadno zneužitelnou materii. Neboť právě advokáti, kteří poskytují právní služby svým klientům, zpravidla předkládají důkazy do řízení, které od nich předtím obdrželi. Pokud se ex post ukáže, že jde o padělky, nebo dokonce domnělé padělky, může se advokát lehce stát jedním z podezřelých. Snadno si lze představit situaci, kdy orgány činné v trestním řízení budou mít podezření, že důkazní listina je padělkem, nicméně nebudou schopni tuto svou domněnku nakonec prokázat např. proto, že byla předložena pouze v prosté či ověřené kopii a její originál nebude k dispozici. A o padělek se ani vůbec jednat nemusí. Bez originálu dokumentu totiž například nelze znaleckým zkoumáním s jistotou zjistit, zda osoba dokument skutečně podepsala či nikoliv.

A situace může být ještě vážnější v případě, kdy takovýmto podezřelým či dokonce obviněným bude obhájce. Zde se nabízí vzájemné výrazné narušení důvěry mezi obviněným a obhájcem, jehož následkem může být až destrukce taktiky obhajoby, aby bylo nakonec zjištěno, že se třeba ani o padělaný či pozměněný důkazní prostředek nejednalo.

Osobně nejsem odpůrcem nové právní úpravy maření spravedlnosti, zejména poté, co v roce 2005 byla judikována doktrína nemožnosti uvést soud v omyl. Dokonce si myslím, že takováto úprava musela dříve nebo později přijít a že v rámci pozměňovacích návrhů v Poslanecké sněmovně bylo dosaženo optimálního a vyváženého právního stavu. K tomuto mému názoru samozřejmě přispělo i srovnání s obdobnými právními úpravami našich sousedů, Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo, kde je úprava daleko přísnější.

Nicméně již z mých výše uvedených úvah je patrné, že s ohledem na naši „právní kulturu“ rovněž sdílím i určité obavy, aby tento stále ještě nový právní institut, který je poměrně snadno zneužitelný, zneužíván nebyl. Samozřejmě, že není možné se případným excesům absolutně vyhnout, avšak stát by měl mít prostředky v co největší míře tyto eliminovat. Je třeba dbát na to, aby nedocházelo k porušování účelu a smyslu ustanovení o maření spravedlnosti a nešlo proti smyslu práva na obhajobu, jako jednoho ze základních práv každého člověka.

Je otázkou, jak bude dále probíhat aplikační praxe. Pokud by tato ukázala výše naznačené problémy, z mého pohledu by nebylo na místě jakkoli upravovat skutkovou podstatu trestného činu maření spravedlnosti, ale spíše posílit kontrolní mechanismy státu nad veřejnou žalobou.

Na závěr si dovoluji spekulativní otázku k zamyšlení. Nevedlo by třeba pouhé rozšíření taxativního výčtu kárných žalobců u kárné odpovědnosti státního zástupce, například o veřejného ochránce práv, obecně ke snížení excesivního jednání veřejné žaloby?

Resumé

This diploma thesis deals with the criminal offense of obstruction of justice, which was introduced into the Czech legal system relatively recently. This was brought about by an amendment to the Criminal Code which came into effect on February 1, 2019.

Its main goal is to familiarize the reader with the said crime, analyze this issue from a theoretical point of view and point out possible problems in the implementation of legal defense in criminal proceedings with regard to the collision of goals. Furthermore, also to compare the legislation of obstruction of justice with foreign legislation.

In the first chapter of the thesis, the historical context is explained first. The original legal status and its subsequent case law development before the adoption of the mentioned criminal offense are described here, and the reasons for the legislative change are further described in more detail.

In the second chapter, the current wording of the facts of the criminal offense in question is presented, its mandatory features are described and its individual conceptual features are analyzed in more detail. The issue of criminal liability of legal entities in relation to the crime of obstruction of justice is also mentioned.

The third chapter follows, which presents some reactions of the professional public and legal practice, and also mentions the available statistical data regarding the application of this new fact of the crime in practice.

The fourth chapter then deals with possible problems in the application of the criminal offense of obstruction of justice in connection with the right to defence, namely defense in the material and formal sense. This issue then smoothly transitions into a more general perspective, where a lawyer provides legal services in connection with the right to legal aid. Here are detailed findings and views on them.

The last fifth chapter is devoted to a comparison with the foreign legislation of the crime of obstruction of justice with our closest neighbors in the Slovak Republic and the Federal Republic of Germany.

Použité zdroje

Odborná literatura

1. BOCK, Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1. Nichtvermögensdelikte*. Berlin, Heidelberg: Springer, 2018. ISBN 978-3-662-54790-8.
2. ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon s komentárom*. Žilina: Poradca podnikateľa, 2006. ISBN 80-88931-47-9.
3. FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.
4. GŘIVNA, Tomáš a ŠIMÁNOVÁ, Hana a spol. *Trestní právo a právní stát*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-763-4.
5. HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník. 3. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2009 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrgu&tocid=nnptembqhfwp64zrgu>
6. IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo hmotné 2. Osobitná časť. 2. dopln. a preprac. vyd.* Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-308-2.
7. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6. vydání*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.
8. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. vydání*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3.
9. JOECKS, Wolfgang. *Strafgesetzbuch. Studienkommentar. 7. Auflage*. Mnichov: C. H. Beck, 2007, ISBN: 978-340-671-254-8.
10. KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01.01.2014. 2. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrp4by&rowIndex=0>
11. NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné. 4. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.
12. NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní. 2. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.
13. SCHÖNKE, Adolf, SCHRÖDER, Horst. *Strafgesetzbuch: Kommentar. 30., neu bearbeitete Auflage*. München: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-3-406-70383-6.

14. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
15. ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-592-3.
16. ŠÁMAL, P., GŘIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné. 9. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.
17. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8.
18. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář, 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzs&rowIndex=0>

Odborné články

1. *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*. Česká advokátní komora [online]. 2019 [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/web-informace-predstavenstva-k-mareni-spravedlnosti.pdf>
2. *Maření spravedlnosti se stane trestným činem*. Bulletin-advokacie.cz [online]. Česká advokátní komora, 05.12.2018 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: www.bulletin-advokacie.cz/mareni-spravedlnosti-se-stane-trestnym-cinem2
3. MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*. Státní zastupitelství [online]. Wolters Kluwer. 2019, č. 6. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/271406/1/2>
4. PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*. Státní zastupitelství [online]. Wolters Kluwer. 2019, č. 3. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/263530/1/2>
5. PROVAZNÍK, Jan. *(Ne)vinné lži na lavici obžalovaných aneb trestné činy, jichž se může obviněný dopustit lhaním*. Advokátní deník [online]. Česká advokátní komora. 2019. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/06/12/nevinne-lzi-na-lavici-obzalovanych-justice-aneb-trestne-ciny-jichz-se-muze-dopustit-obvineny-lhanim/>

6. PROVAZNÍK, Jan. *Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení*. Advokátní deník [online]. Česká advokátní komora. 2019. [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/03/27/trestnepravni-meze-lzi-pri-obhajobe-v-trestnim-rozeni/>
7. *Sněmovna schválila nový trestný čin maření spravedlnosti*. Bulletin-advokacie.cz [online]. Česká advokátní komora, 19.09.2018 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: www.bulletin-advokacie.cz/snemovna-schvalila-novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti
8. VESECKÁ, Renata. *Trestný čin maření spravedlnosti*. Forezní vědy, právo a kriminalistika [online]. Vysoká škola finanční a správní. 2019, roč. 4, č. 2, s. 142-147. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.vsfs.cz/periodika/forezniv-vedy-2019-2.pdf>

Právní předpisy a judikatura

1. Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02).
2. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15.03.1972, spis. zn. 1 Tz 10/72.
3. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.10.2016, spis. zn. 4 Tdo 1283/2016.
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.09.2017, spis. zn. 7 Tdo 1094/2017.
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.12.1995, spis. zn. Tzn 22/95.
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.04.2016, spis. zn. 3 Tdo 499/2016.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.02.2010, spis. zn. 4 Tz 2/2010.
8. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
9. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 75/2013 Sb. m. s. o Úmluvě Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.
10. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s. o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.
11. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 105/2013 Sb. m. s. o Úmluvě Organizace spojených národů proti korupci.
12. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.01.2006, spis. zn. 8 Tdo 1607/2005.
13. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.04.2019, spis. zn. 5 Tdo 533/2018.
14. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.12.2019, spis. zn. 15 Tdo 659/2019.
15. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.09.2020, spis. zn. 3 Tdo 946/2020.
16. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2005, spis. zn. 11 Tdo 229/2004.

17. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2021, spis. zn. 3 Tdo 1247/2021.
18. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.
19. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech.
20. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 140/1961 Zb., trestný zákon, ve znění do 31.12.2005 [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1961-140>
24. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
25. Zákon č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.
26. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>
27. Zákon č. 403/2004 Z.z., o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění do 31.12.2005 [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-403/znenie-20050401>
28. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 278/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
2. Návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník čj.: OVA 737/16 [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNA83HGLOB/KORNA86DJCMY>
3. *Parkanová je nevinná v kauze nákupu letounů CASA, potvrdil soud.* iDNES.cz [online]. MAFRA, a.s., 13.10.2021 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-osvobozeni-vlasta-parkanova-nakup-letounu-casa.A211013_110517_domaci_wass
4. Pozměňovací návrh č. 689 ze dne 03.05.2018, k vládnímu návrhu, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a

- některé další zákony (sněmovní tisk č. 79) [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=108205&pdf=1>
5. Pozměňovací návrh č. 781 ze dne 22.05.2018, k vládnímu návrhu, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony (sněmovní tisk č. 79) [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=109130&pdf=1>
 6. Přípomínky České advokátní komory k návrhu, kterým se mění trestní zákoník, čj.: 07.32-000005/17 ze dne 15.09.2017 [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORNAPDADPTW>
 7. Přípomínky Nejvyššího soudu k návrhu, kterým se mění trestní zákoník, čj.: Sleg 59/2017 ze dne 12.09.2017 [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORNAPDADPTW/>
 8. *Státní zástupce Grygárek pravomoc nezneužil, postup ohledně Janouška mu nelze vyčítat, potvrdil soud.* iROZHLAS [online]. Český rozhlas, 18.12.2019 [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/roman-janousek-libor-grygarek-soud_1912181502_sot
 9. Usnesení vlády ČR č. 66/2018 a návrh zákona, kterým se mění trestní zákoník čj.:OVA 1276/17 [online]. [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNAPDA DPTW/>